

Agenda – Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Lleoliad: I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Hybrid – Ystafelloedd Pwyllgora 1 a 2 a Naomi Stocks
Chynhadledd Fideo drwy Zoom Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mercher, 7 Mehefin 0300 200 6565
2023 SeneddPlant@senedd.cymru
Amser: 09.15

Rhag-gyfarfod preifat

(09.00 – 09.15)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.15)

2 A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant? – sesiwn dystiolaeth 3

(09.15 – 10.05)

(Tudalennau 1 – 21)

Miranda Evans, Rheolwr Polisi a Rhaglenni, Anabledd Cymru

Kat Watkins, Swyddog Datblygu CCUHPA, Anabledd Cymru

Megan Thomas, Swyddog Polisi ac Ymchwil, Anabledd Cymru

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

3 A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant? – sesiwn dystiolaeth 4

(10.10 – 11.00)

(Tudalennau 22 – 24)

Zoe Richards, Prif Swyddog Gweithredol, Anabledd Dysgu Cymru

Adele Rose Morgan, ymgyrchydd addysg gynhwysol, Anabledd Dysgu Cymru

Georgia Miggins, Aelod o'r Senedd Ieuenctid

Dogfennau atodol:

Anabledd Dysgu Cymru – CYPE(6)–17–23– Papur 1 (Saesneg yn unig)

Egwyl

(11.00 – 11.10)

4 A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant? – sesiwn dystiolaeth 5

(11.10 – 12.00)

(Tudalennau 25 – 33)

Karen McFarlane, Swyddog Polisi: Tlodi a Phlant sy'n Agored i Niwed, Plant yng Nghymru a Chadeirydd TSANA

Francesca Wright, Prif Swyddog Cynorthwyol, Snap Cymru

Cath Lewis, Rheolwr Polisi ac Ymgyrchoedd, Cŵn Tywys Cymru

Chris Haines, Rheolwr Materion Allanol, Cymdeithas Genedlaethol Awtistiaeth

George Baldwin, Swyddog Polisi ac Ymgyrchoedd Cymru, y Gymdeithas

Genedlaethol i Blant Byddar

Gwen Anslow, Fforwm Cymru Gyfan

Dogfennau atodol:

TSANA – CYPE(6)–17–23– Papur 2 (Saesneg yn unig)

5 Papurau i'w nodi

(12.00)

5.1 Cydsyniad Deddfwriaethol: Bil Mewnfudo Anghyfreithlon

(Tudalennau 34 – 38)

Dogfennau atodol:

Llythyr ar y cyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Chadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol at Randdeiliaid – CYPE(6)–17–23– Papur i'w nodi 1

5.2 Cydsyniad Deddfwriaethol: Y Bil Mudo Anghyfreithlon

(Tudalennau 39 – 40)

Dogfennau atodol:

Llythyr ar y cyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a Chadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol at y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip a'r Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol – CYPE(6)–17–23– Papur i'w nodi 2

5.3 Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch

(Tudalennau 41 – 43)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant – CYPE(6)–17–23– Papur i'w nodi 3

5.4 Blaenraglen Waith

(Tudalennau 44 – 45)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Beat, Eating Disorders – CYPE(6)–17–23 – Papur i'w nodi 4
(Saesneg yn unig)

5.5 Cyllideb Llywodraeth Cymru 2023–24

(Tudalennau 46 – 48)

Dogfennau atodol:

Llythyr at Gadeirydd y Pwyllgor Cyllid – CYPE(6)–17–23 – Papur i'w nodi 5

5.6 Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch

(Tudalennau 49 – 72)

Dogfennau atodol:

Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor ar Gymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch – CYPE(6)–17–23 – Papur i'w nodi – 6

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod hwn

(12.00)

7 A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant? – trafod y dystiolaeth

(12.00 – 12.10)

8 Gwrandawriad cyn penodi Prif Weithredwr y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil – trafod yr adroddiad drafft

(12.10 – 12.20)

(Tudalennau 73 – 90)

Dogfennau atodol:

Adroddiad Drafft – CYPE(6)–17–23 – Papur preifat

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 3

CYPE(6)-17-23- Papur 1

Do disabled children and young people have equal access to education and childcare?

Written submission by Learning Disability Wales (LDW)

Learning Disability Wales is an all-Wales membership organisation supporting organisations that work with people who have a learning disability. We are also a member of TSANA group who will be giving evidence. www.ldw.org.uk

In this paper we have given several examples of bad practice however we acknowledge that there is also great practice around Wales.

In our submission we will cover 3 topics. We have talked with other organisations providing evidence and have chosen these areas of concern in order not to duplicate.

Definition of 'inclusive education'

In Wales there are many different understandings of the term 'inclusive education'. We have a range of provision for children and young people who have a learning disability and/or are neurodivergent. From special schools, nurseries, inclusion units, mainstream with support, mainstream without support, residential, home schooling, pupil referral units etc. Many settings will report their 'inclusive approach' to education but we do not have an agreed universal definition of what that is.

Learning Disability Wales believes that with the right support children should be able to attend their local school, but we recognise that this is not achievable and safe for many disabled children until there has been mass reform in how we think about and provide education for all children in Wales.

It is also true that we have seen a year-on-year rise in the number of children attending special schools and a decline in disabled children attending mainstream schools. The EHRC reported on this regression in their report in 2021: <https://humanrightstracker.com/en/progress-assessment/inclusive-education-welsh-government-assessment/>

We are also aware that a very high proportion of the children who have been subject to school exclusions in Wales are children who have additional learning needs, particularly those in special schools. EHRC report 2021: <https://humanrightstracker.com/en/progress-assessment/school-exclusions-and-managing-challenging-behaviour-welsh-government-assessment-2/>

LDW currently leads on an employment programme for young people with a learning disability and/or autism age 16-25. In order to do this, the [Engage to Change](#) project works closely with employers throughout Wales. Many of those employers will not have had direct contact with young disabled people within their own educational experience and many hold negative and/or stereotypical views about a disabled person's ability to be employed. This is a direct consequence of not having inclusive education in Wales.

Unconscious bias, 'othering' and ableism that exist within the educational community

One of the fundamental features of mainstream schools and provision in Wales is the emphasis that is placed on academic achievement. This emphasis is built on what is perceived as beneficial for the majority of children and those without additional learning needs. We measure success on GCSE outcomes with a standardisation of 5 grade Cs and above being the marker for achievement. Most children with a learning disability will never take a GCSE or will take at most 1 or 2. They will therefore leave the education system with no marker against their achievements. We are measuring children who have a learning disability on their ability to academically achieve - one of the things they find most challenging. The system will argue that by not entering these children into GCSEs they are not held against that marker. However, they then become insignificant when schools are measured in that way and planning and design focuses solely on those taking GCSEs (or equivalent qualifications).

We regularly hear about the challenges teachers face in being able to be dynamic enough in their planning and teaching to support 30 children in a class with very differing needs. We introduce additional support but we never look at reducing the class numbers to ensure there are inclusive teaching environments.

There are many examples of 'othering' children who have a learning disability. There is a huge lack of understanding about children who have a learning disability and/or are neurodivergent. In order to challenge this, we have to make significant changes. Some of the enquiries we have had in the last month include the following:

Case 1 - A child who is currently being assessed for having a learning disability being told off in class for having a loud voice. When the learning assistant told off the child, the child placed their fingers in their ears as they feel anxious about disappointing people. They were then given detention for

putting their fingers in their ears. This child is regularly bullied by other children for using methods to manage their anxiety such as stimming. Previously they have been advised by a teacher not to use ear defenders as it will make the other children want to bully them more. We need to educate school staff and children on why someone may stim or use other self-regulating methods and reduce the stigma around these.

Case 2 – A child without any ALN was chatting to their friend just before a test. The teacher told the other child that they hoped they were not expecting answers from child A as they would be in trouble relying on them. This adds to the stigma around being not as academic as your peers and ensures that children with a learning disability are further marginalised.

There is often a tendency in schools towards recognising that children have ALN and then putting in support designed to retrain behaviours that may be viewed as character or personality flaws when they are in fact characteristics of a child's diagnosis.

Use of words that are commonplace in society: Rise in use of words like dunce, retard, idiot, mong, spaz, moron or 'special'. These words are not challenged.

Reducing restrictive practices in schools and settings

In 2021 the EHRC reported that Welsh Government had made no progress in this area. Children with ALN continue to be disproportionately likely to be excluded from schools and 'special schools' have the highest rate of fixed-term exclusions of all types of school. Also, WG has still not responded to the EHRC's recommendation to place a legal duty on schools to record the use of restraint within schools: [Inclusive education – Welsh Government assessment | Human Rights Tracker](#)

We now have a [framework in Wales for reducing restrictive practice](#) that can be applied to work in schools. We are seeing more and more young people with a learning disability and/or neurodivergence entering mental health units on becoming adults as behaviours that challenge have not been supported well in schools and have resulted in exclusions.

We currently have young Welsh people who have been sectioned and are in mental health hospitals because they have a learning disability and/or autism and local authorities do not have the right support systems in place. These crises rarely develop overnight and with good support throughout school life and early years these can potentially be avoided.

CYPE(6)-17-23- Papur 2

Cynghrair Anghenion
Ychwanegol y Trydydd Sector
Third Sector Additional
Needs Alliance

TSANA is facilitated by
Hwylusir TSANA gan

Evidence to the Children, Young People and Education Committee:

Education access for disabled children and young people inquiry

About TSANA

The Third Sector Additional Needs Alliance (TSANA) is a coalition of third sector organisations working with, supporting and representing a broad range of children and young people who have additional learning needs and disabilities. The Alliance is chaired and facilitated by Children in Wales.

TSANA works to improve the educational and training outcomes and opportunities for children and young people with additional learning needs and disabilities in Wales, ensuring they are valued, empowered, respected and represented.

- To promote the United Nations Convention on the Rights of the Child, particularly in regard to children and young people with additional learning needs and disabilities.
- To promote the United Nations Convention on the Rights of Persons of Disabilities
- To increase public and professional understanding of additional learning needs and disabilities in Wales
- To ensure local and national Government respect, reflect and address the needs of children and young people with additional learning needs and disabilities
- To provide a forum to support policy development in Wales
- To provide a united voice on key issues regarding statutory systems in Wales
- To promote partnership working across third sector organisations who work to support and represent children and young people with additional learning needs and disabilities

The evidence below has been provided by the following TSANA member organisations:

[All Wales Forum](#)

[Guide Dogs Cymru](#) in collaboration with [RNIB](#)

[National Autistic Society](#)

[National Deaf Children's Society](#)

[Natspec](#)

[Snap Cymru](#)

All Wales Forum of Parents & Carers of People with Learning Disabilities (AWF)

Quotes from parent carers of children and young adults with learning disabilities

“I’ve fought for two schools to be fully adapted here, one primary school and one high school and now they are finally going to do the field out a path going down and a classroom on the field so children can take part in activities like nature walks. Also planning just emailed me and looking like they’ve agreed with doing a race track that disabled children can use ready for sports day as last year it was so upsetting seeing my child struggle and also another little boy who uses a wheelchair and one with a frame (one child got stuck in the mud)...when my oldest was in school, sports days was often cancelled because of this....planning have said they’ll give me information on the racetrack situation asap....proves it can be done”

Bridgend

“The pandemic created a situation where my child went from being in a mainstream school to being isolated in a mainstream school. The staff were encouraging my child to have lunch and break times on their own in a ‘special area’ rather than being included with other students. I could appreciate the caution, but it’s ended up isolating them and also it’s difficult to explain to a child why it would be better for them to interact with other children when they have the option to be in a room and access games etc.”

Swansea

“I’ve always had to homeschool my child. The schools around where we live wouldn’t take them and the nearest school was so far away logistically it wouldn’t make sense, we would have spent all day travelling back and forth and with my child’s disabilities, that wouldn’t be possible.”

Ceredigion

“Because of the pandemic, the school transport was suspended, which means we had to take our child to school, which we could do whilst we were working from home, but the transport service didn’t start again, even after lockdown was lifted and schools had reopened and were back to normal, until we threatened judicial review. It shouldn’t be like this; my child has a right to access school.”

West Wales

Case study

Mother carer to an autistic young person living with cerebral palsy. Mom tells us that when the young adult was in high school, at times when staff could not cope with the young person’s needs, they would leave them without support, even to physically move around the school, or would ask other pupils to support the young adult travel from one place to another. Mom also reported that the school would leave the young autistic adult alone when they were having an intense response to an overwhelming situation, also commonly known as a ‘meltdown’.

Approximately a year later (2020), the young adult was diagnosed with cancer which started a two-year journey to fight, and thankfully overcome the cancer. This fight has unfortunately aggravated the cerebral palsy symptoms and the developed anxiety has caused further complications with their autism.

Upon returning to education, the school could not cope with the young adult’s needs and again they were left alone without support, especially with the excuse of it be a Covid-19 prevention measure. Mom asked the Local Authority for a statutory assessment of the young adult’s educational needs so they could move to a school that could better support their needs. The statutory assessment was refused.

As of the end of 2022, the young adult was at home because the catchment school is not suitable for their needs and the local council will not pay for them to travel to the new school until they have been through the statementing process which is being refused by the Local Authority. Mom is appealing the statement, but this will take time which means that in the meantime, the young adult is stuck at home and not getting their education, one of their human rights and hasn’t been receiving a standard education ever since they joined high school in 2019 due to lack of support towards their needs.

Powys

Guide Dogs Cymru in collaboration with RNIB

In Wales there are 1,663 children and young people (CYP) with vision impairment (VI) known to local authorities in Wales. They have the same rights to thrive in education and beyond, as their sighted peers. Many schools lack the specialist skills needed to support a child with a visual impairment so provide universal support only. 80% of learning is through vision, and the lack of specialist support means that there is a significant attainment gap between CYP with VI and their sighted peers.

At Key Stage 4, GCSE results show a gap of greater than 26% for pupils achieving Level 2 (equivalent to 5 A* to C) including English/Welsh and maths, which needs to be addressed. If CYP with a VI are supported by a specially trained teaching assistant (TA) who is overseen by a Qualified teacher of the Visually Impaired (QTVI), a child can achieve their full potential. This specialist provision must be noted in the child's Individual Development Plan. Guide Dogs are concerned that research from RNIB's FOI request in 2023, shows that 12 local authorities in Wales have no QTVI and the ratio of QTVI to child ranges from 1:13 to 1:85.

Acquiring digital skills is particularly important for a child with VI. They must be taught by a specialist teacher who understands how to engage with the technology. This requires a good understanding of the different types of access technology (as children with VI may not be able to use a mouse, and others will require screen magnifying software). A parent of a child with VI told us she wanted her son to use technology which mirrored the classroom whiteboard. Initially the local authority didn't allow this, citing security. An alternative method was found which gave him the same classroom experience as his peers – but this is not always the case.

CYP with VI have lower wellbeing and poorer mental health than their fully sighted peers. Secondary analysis of the Millennium Cohort by RNIB found that at age 17, CYP with VI were five times more likely to 'feel depressed all or most of the time'.

The ALN and Education Tribunal (Wales) Act includes early years. Intervention from qualified habilitation specialists is vital for the child to thrive in education and beyond. We are concerned that the FOI report found the percentage of children and young people on VI service active caseloads who are accessing habilitation support from within education, ranges from below 9% to 48% while waiting times for habilitation support vary from 1 week to 12 months. This inconsistency must stop.

The Curriculum Framework for Children and Young People with Vision Impairment (CFVI) accessible via this [link](#), has been developed to support children and young people with vision impairment access an appropriate and equitable education. Stakeholders from Wales contributed to its development and Guide Dogs and RNIB believe it presents an approach for addressing many of the issues we have highlighted. We ask that the CFVI is:-

- Endorsed by the Welsh Government and recognised and referenced in Additional Learning Needs policies.
- Embedded in local authority service commissioning and delivery frameworks.
- Followed by all educational settings supporting children and young people with vision impairment and their families, in partnership with VI specialists.
- Embedded within quality standards and professional training for teachers of children with vision impairment and habilitation specialists in Wales
- Resourced via adequate centralised funding for local authorities so they can support their local VI populations.

The CFVI shares the ambition of the ALN system to support all learners to reach their potential and provides the evidence base on how this can be achieved for CYP with VI. One child who has a positive experience of education is Nell Sutton, who features in the Guide Dog TV advertisements. Further details of her story can be accessed via this [link](#). Nell's experience contrasts to Ryder who is 8. His mother Kirsty said "There is no specialist support at all for Ryder in school. He was being taught braille but that stopped a while ago. He got a magnifier from the local Optician, and that's all, he just has to manage. We do what we can to help but we have no experience of visual impairment. He is well behind in his school work and my husband and I are very concerned. Ryder has had mobility support from Guide Dogs out of school and that's gone very well, if we lived two miles away in Caerphilly, he would get support from the SENCOM service – that's so unfair, why should he suffer because he is vision impaired and just doesn't live in the right local authority"

These inequities in education provision and support available for CYP with VI must not continue.

National Autistic Society

The [National Autistic Society](#) is the UK's leading charity for autistic people. We aim to transform lives, change attitudes and create a society that works for autistic people.

We welcome the opportunity to contribute to this important inquiry. Unfortunately, anecdotal evidence and qualitative data indicate that autistic children and young people often do not have equal access to education nor childcare. Our charity is deeply concerned about the findings of research conducted Swansea University's School of Education into the education experiences of autistic pupils.

The study found that:

- 76% of autistic pupils said they have been a victim of bullying in school
- 28% of pupils said they do not feel safe in school
- 43% of autistic pupils said they were unhappy in school
- 77% told the study that school makes them feel anxious or worried
- 59% of pupils said they feel excluded at school

Pressures

Autistic children and young people can often face additional pressures. They may:

- struggle with the environment due to loud noises, strong smells or bright lights
- experience anxiety in social situations or find it hard to make friends
- get in trouble for unintentionally being rude or inappropriate
- find unstructured times such as lunch breaks hard
- struggle to cope with the demands of the school timetable or curriculum
- find transitions such as moving classrooms or school difficult
- take things literally or misunderstand a teacher's instructions
- find crowded assemblies or school transport too much
- become so overwhelmed they experience a 'meltdown' or 'shut down'

Understanding

Autistic children and young people tell us school would be better if staff understood autism. However, research shows only 28% feel their teachers understand autism.

Better understanding of autism would improve learning experiences, lower incidents of bullying at school and boost employment prospects.

All teachers will work with autistic pupils during their career – yet many aren't given training to understand their autistic pupils' needs, or what they can do to help.

Attendance

Some autistic children find the demands of the environment unbearable, leading to absence or 'school refusal'. It's a term some feel unfairly implies the child or young person has a choice, when they may be willing but unable to tolerate school.

Autistic children and young people are vulnerable to being excluded. Nearly a quarter of parents say their child has faced exclusion through isolation or externally through fixed-term or permanent exclusions.

Home education

Parents often tell us that they feel like they've been left with no choice but to home school due to a lack of support when they would rather their child was educated alongside their peers to develop the skills they will need to navigate the world. We are concerned by anecdotal evidence of parents feeling pressured into 'off-rolling' in the interests of the school rather than the child's best interests.

Childcare

Our charity is concerned about the lack of suitable childcare provision. Even where specialist private provision exists, the financial cost can be a significant barrier. Families tell us they feel discriminated against in accessing free childcare because mainstream public-run nurseries often do not cater to their child.

Learner travel

Autistic learners and their families tell us transport can be a significant barrier to accessing education. We are concerned that older autistic pupils, who often attend further education beyond age 19, are not currently being served by legislation.

The availability of transport varies widely – some local authorities include colleges and sixth forms in post-16 provision on a discretionary basis while others don't. We believe post-16 travel should be brought into the scope of the Learner Travel Measure to ensure it better aligns with the Additional Learning Needs Act.

National Deaf Children's Society

- Deaf children face inequitable service offers across local services in Wales. Deaf children and their families in different parts of Wales can receive different levels of provision, and an unequal access to education services compared to their hearing peers.
- A Rights based approach to British Sign Language in Wales is needed, with specific reference to Articles 2, 18 (2), 23, 30 and 31 of the United Nation Convention on the Rights of the Child (UNCRC).

Deaf children do not have an equal access to education and childcare compared to their hearing peers. Deaf children and their families have a right to access sufficient provision of services and British Sign Language (BSL) in the early years.

For example, deaf children need access to communication, language, services, health provision, audiology services, hearing aids, cochlear implants and Teachers of the Deaf.

	Deaf children face inequitable provision across local services in Wales	A Rights based approach to British/Family Sign Language in Wales
Education access for deaf children and young people	<p>Increase the number of Teachers of the Deaf in Wales to reverse the decline – Teachers of the Deaf are expected to cover for gaps in the workforce.</p> <p>Implementation of ALN reforms is inconsistent – we need to move away from a deficit model and towards an enabling model.</p> <p>Workforce differences across the Deaf education services in Wales.</p> <p>Training and upskilling the workforce around deaf awareness and reasonable adjustments, under the Equality Act 2010.</p> <p>Deaf children and young people can be more vulnerable to experiencing difficulties with emotional wellbeing and mental health.</p> <p>Deaf children face limited access to childcare, pre-/post school activities and holiday care often because the provision is not deaf friendly, staff are not aware of how to use equipment or the right communication adjustments have not been put into place. For example, are Flying Start Leads engaged with and</p>	<p>Deaf children should have a right under the UNCRC to access BSL education (Articles 18 (2), 23, 30 and 31). Deaf children do not currently receive this right particularly in the early years. Refer to Family Sign Language stats.</p> <p>80% of services neither provide, fund or commission any courses in sign language to families. Deaf children are not receiving this right.</p> <p>We want to see an awareness by commissioners of the rights of deaf children under the UNCRC (in line with Article 2).</p> <p>Pressure from Government and other bodies for services to meet this right.</p> <p>The number of qualified BSL tutors in a local authority area.</p>

	<p>meeting the needs of deaf children and their families?</p> <p>Service offer to deaf children should be needs led not service led. For example, for settings to meet the needs of deaf children it is essential families, settings and schools have clear diagnosis and an Individual Development Plan in order to drive the supply chain on what is needed locally.</p>	
--	--	--

Natspec

We are concerned that equal access to post-16 education and training for young people with complex ALN is threatened by ALN reform.

This is because Chapter 17 of the ALN Code is unclear about what further education means for a young person with complex ALN leaving special school and also because funding arrangements for learners whose additional learning provision is a specialist FE college will move away from the Welsh Government support for learners division to local authority control.

We believe that the changes in funding arrangements will result in some young people not having the FE opportunities they would previously have done. This scenario is made more problematic for learners requiring joint funding from education, social care and/or health budgets at the time they may be moving from Childrens' to Adult services and seeking placements at specialist colleges.

Most young people with complex ALN stay in school until they are 19 years old and to date under the SEND system, Welsh Government have used what they have called discretionary powers, to ensure these school leavers can access further education and training whether that is at a mainstream FEI or a specialist FE college.

In the new system, the Additional Learning Needs (ALN) code states a two-year entitlement to education and training, but it is unclear if this is a post-16 or a post-school entitlement. Furthermore, for learners with complex ALN, local authority officials will be required to assess a 'reasonable need' for education and training and there is no expectation that the discretionary powers are maintained to ensure all learners regardless of the challenges they face can continue to have equitable access to post school further education and training.

We are concerned that parity of opportunity for young people with complex ALN to access further education is being put at risk and that this is of particular concern for young people with low incidence and complex ALN whose needs cannot be met by a FEI.

We are further concerned that uncertainty over how or if local authorities work with Careers Wales will jeopardise timely transition planning and access to sufficient and timely impartial information and guidance on post-16 options.

We are already aware that the ambiguous criteria in the Code (17.75) is being interpreted differently by stakeholders and have called for Welsh Government to provide clarifications and guidance. We don't believe it is acceptable for learners with complex ALN to face barriers to FE compared to their less disabled peers and it is not acceptable to wait for the code to be tested by Tribunals and their associated costs, and stress on young people and their families.

Snap Cymru

Family, Children and Young Peoples Charity SNAP Cymru, comes with a unique perspective, and is Wales' leading ally for Parents and carers who have CYP with ALN, Neurodivergence and disabilities. Working throughout Wales from SNAP Cymru offices, drop in centres, surgeries and by providing families with home visits when needed, we work

holistically with families in an empowerment model, providing accurate information, objective advice and direct independent professional specialist casework, Avoidance of Disagreement, Disagreement Resolution, Disability discrimination in education, formal mediation, advocacy, support and training for a range of issues.

We also help with complaints to School, Further Education Institutes FEI or LA. PSOW, Health and Social Care, Welsh Language Commissioner, Children's Commissioner for Wales, Administrative Court for judicial review. Working with families and partner statutory and voluntary sector agencies in partnership, we develop and provide services designed to meet the needs of the 'whole family' with an emphasis on prevention and protection to reduce the need for formal action. We have been doing this for nearly 40 years and bring a wealth of experience, along with the Legal Aid Agency's Specialist Quality Mark for Education Advice.

Exclusion and Discrimination

Last year from April 1st, 2022, to March 31st, 2023, we worked with nearly 6,000 cases, supporting families to resolve over 8,000 matters. From these matters:

- Over 600 children and young people have been excluded (or were at risk of exclusion) from aspects of education due to their ALN, disability or neurodivergence (SNAP Cymru data 2022/2023 – all cases where the main matter was exclusion).
- Nearly 1,200 families and children feel that they have been affected by direct, indirect or discrimination arising from ALN, disability or neurodivergence (SNAP Cymru data 2022/2023 – all cases).

Families come with a range of issues, and many have barriers to accessing education due to their ALN or disability. The case study described below is indicative of the issues families face. It should be noted that many families do not realise that their child is being discriminated against, and in many instances inadvertently support school or setting, often to the detriment of the family who may not be able to pursue employment, education, or training as they are 'on call' as in this case where the children were both excluded and discriminated against:

Case Study

Client background: Twins from Asian background where English was not preferred first language. Both children were under assessment looking at possible diagnosis of autism. Delays in diagnosis and pending delays in being seen by Consultants within the Health board delayed further information awaited from health confirming needs/diagnosis so school could offer support.

The twins remained on role of a mainstream nursery, but only allowed to attend for up to 1 – 1.5 hours a day. Unfortunately, this varied and often they could be in the setting for just 30 minutes before school were ringing parents to pick them up as setting said they could not manage their needs. This was not unusual and was happening on a regular basis.

The twins were not experiencing any educational opportunities and were not supported to socially engage with peers of the same age who were all attending setting full time. Parents felt they were treated less favourably, not only because of their difficulties but also because of language and cultural barriers. Parents explored returning to India to enable diagnosis as to them, the system seemed quicker in India and family were also aware of how it worked there. They had no idea about the process and understanding of how additional learning needs are met in Wales. It served to confuse and overwhelm them and they voiced they felt isolated, alone, and unable to understand how to move forward.

What we did and how it made a difference: Presenting issues and rights explored: SNAP Cymru caseworker supported parents in the first instance with Equality Act and reasonable adjustments. They considered language barriers and asked if an interpreter would be supportive and talked to family how we could overcome language barrier in the first instance to enable their understanding about how the ALN process works, and work with them to explore options to move forward.

Father identified that if communication was presented in emails in English, rather than verbal, this was something they could respond to as they could be supported by family members to compile responses and questions to promote their understanding. We also identified any face-to-face meetings could be supported by requesting an interpreter be available and family felt this would be good, however, communication via emails worked well enabling caseworkers to inform and empower family around Rights in line with meetings their children's needs.

Permission was gained from family to advocate their concerns and work closely with school to gather all information around twins needs. Caseworkers worked with Local Authority on behalf of family to explore avenues of support available to aid school to increase time in school and provide inclusive opportunities. Caseworkers requested professional reports to look at suitability of placement as parents felt the mainstream setting was not specialist enough to meet the twins' complex needs. Family asked if Local Authority would consider specialist placement whilst ongoing assessments via Health looking at possible diagnosis for autism continues.

Parents were included through adjustments made to support communication and felt they had a voice and being empowered and informed around process and ALN system. They were supported by SNAP Cymru to navigate and ask questions and have choices relayed to relieve their anxieties that their children's needs would be met, and they could finally attend a setting full time.

SNAP caseworkers advocated for family, gathering further evidence, presenting to Local authority, working closely with school to ensure evidence was gathered and shared, enabling Local Authority to take to panel to agree and explore specialist placement along with consideration for transport to and from provision.

SNAP Cymru caseworkers supported family to visit specialist settings once Local Authority suggested possible placements and supported family to ask questions to settings to ensure they were happy and felt included that they were making the right choice before accepting any placement offers (during visits SNAP arranged for an interpreter to come along to ensure possible language barriers were addressed). Family offered support to work closely with school and involvement of local community group to support language barriers with GEMS also able to provide direct support to school whilst working with twins.

Options presented to family - A specialist placement in Newport to support autism identified for twins who could start the following term with a supported enhanced transition plan, which involved existing mainstream setting providing one to one support to attend new specialist setting to build up familiarity and support the development of plans such as 1 page profile identifying twins needs and Additional Learning Provision (ALP) to meet their needs. Local Authority Individual Development Plan's (IDP) in process of being drafted with parents fully included in the process. Caseworkers identified local services to offer ongoing support to family which included Barnardo's family support, GEMS interpretation service and local parent groups and facilities within Serennau Centre, Newport led by health professionals to support family with further interventions and links to other families.

Outcomes

- Twins accessing full time placements in specialist unit provisions in Newport local authority.
- Individual Development Plans identifying additional learning provision in place – these are legal documents ensuring needs met as twins move through educational process.
- Legal Documents and information translated into families first language if requested which empowered them to be fully involved and include.
- Language barriers overcome with support of both interpreter, preferred communication via email agreed and used, adjustments for family members to offer support.
- Involvement of other community services to support language barriers moving forward.
- Parents less anxious, feel happier their children included and access educational opportunities and making friends.
- Family empowered and informed around ALN process and Rights in line with access to education and know who to ask for help and support in the future if any further concerns arise via SNAP Cymru and they have links to all information around how best to support your child with ALN via SNAP resources, websites where documents can be translated into their preferred language if required.
- Health diagnosis of Autism given and confirmed and family accessing support from other agencies to support understanding of autism, parent groups.
- Referrals made by SNAP Cymru and supported by school to Barnardo's to provide ongoing family-based support.
- Communication, relationships, and trust has enhanced for family working with all professionals offering support for the twins.

Information and support

Whether parents of disabled and neurodivergent children and the children themselves receive effective information and support from local authorities and schools. It is a challenging area. Information is available from a variety of sources. For example, SNAP Cymru provides a comprehensive range of accessible information which is independent, accurate and impartial. However, we are concerned that some information may not be accurate, or may be biased towards local practice rather than legislation and regulations.

We are pleased that most Local Authorities have continued to commission SNAP Cymru to provide Information, Advice and Support as per 6.10 of the ALN Code. However, Cardiff, Swansea and Pembrokeshire have their own arrangements. Where SNAP Cymru provides it, families have the full access to information, advice, and support, including specialist casework, disagreement resolution, support for discrimination, and advocacy. Working with 6,000 families and at capacity, we understand that this is a small proportion of families who have children with ALN and disabilities in Wales, so there is still an unmet need.

Local Authorities have a duty to provide information, and although the ALN Code sets out this duty in Chapter 6 SNAP Cymru believes that its instructions are not strong enough. For example, 6.8 says 'There are lots of ways in which local authorities can provide information and advice about its ALN services, including leaflets, posters, websites, face-to-face contact centres, and telephone helplines'.

It is fair to say that the availability of good quality information from some Local Authorities and schools is patchy, and without this availability some families will be at a disadvantage, and possibly Childrens Rights will be eroded.

At the recent from SEN to ALN events commissioned by Welsh Government and delivered by SNAP Cymru, families told us that they 'need much more clear information and support than in Independent'. In the final report, we found from feedback given to us by families, that access to information for parents and carers of children and young people with ALN is highly variable across Wales. However, some families reported feeling well informed and up to date about ALN processes in their area, which is very positive.

There is a huge concern from SNAP Cymru that unless families can access free quality assured independent information and advice, this will not support the aspiration of the new ALN Act that it will help to resolve disagreements at the earliest opportunity and enable parents/carers and young people to fully participate in the decisions being made about their children. Lack of information promotes a '*done too*' culture rather than a '*done with*'.

Eitem 5.1

CYPE(6)-17-23- Papur i'w nodi 1

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

At: Gweler yr atodiad

22 Mai 2023

Annwyl gyfaill,

Bil Mudo Anghyfreithlon Llywodraeth y DU

Fel y gwyddoch o bosibl, cyflwynwyd Bil Mudo Anghyfreithlon Llywodraeth y DU ("y Bil") yn Senedd y DU ar 7 Mawrth 2023. Mae'r Bil yn ceisio newid y gyfraith mewn perthynas â'r rheini sy'n cyrraedd y DU yn groes i fesurau rheolaeth ymfudo, o ran eu cadw a'u symud naill ai yn ôl i'w mamwlad neu i drydedd wlad ddiogel.

Cyflwynodd Llywodraeth Cymru Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol sy'n nodi bod angen cydsyniad Senedd Cymru ar gyfer cymalau 19 ac 20 o'r Bil. Mae'r Memorandwm wedi cael ei gyfeirio at nifer o bwyllgorau'r Senedd ac mae'r llythyr hwn yn cael ei gyhoeddi ar y cyd gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol. Wrth i'r Pwyllgor ystyried ei ymateb i'r Memorandwm, hoffem eich gwahodd i roi tystiolaeth ysgrifenedig ynghylch eich safbwynt chi o ran cydsyniad deddfwriaethol.

Nodwch nad yw'r Pwyllgor yn trafod dadleuon ehangach ynghylch rhinweddau'r ddeddfwriaeth, neu fel arall, ar hyn o bryd, gan nad ydynt yn faterion datganoledig. Gofynnwn yn garedig felly i chi ganolbwyntio, yn eich sylwadau, ar y darpariaethau penodol y mae angen cydsyniad arnynt (h.y. cymalau 19 ac 20). O ystyried nad oes llawer o amser ar gael i'r Pwyllgorau drafod y Bil hwn, byddem hefyd yn pwysleisio'r angen am gynildeb, ac mae rhagor o fanylion yn yr atodiad am sut y dylech ymateb. Yn benodol, byddai gennym ddiddordeb mawr mewn clywed eich barn am y canlynol:

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

 Cysylltu@senedd.cymru
 0300 200 6565

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

 Contact@senedd.wales
 0300 200 6565

- trosolwg byr iawn o'ch barn am y Bil;
- unrhyw bryderon sydd gennych mewn perthynas ag effaith y Bil ar: blant ar eu pen eu hunain sy'n ceisio lloches yng Nghymru, gan gynnwys a oes gennych unrhyw bryderon am y trefniadau presennol ar gyfer y plant hyn;
- unrhyw oblygiadau a ragwelir yn sgil y Bil ar asesu anghenion a darparu gofal a chymorth o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014;
- a yw'r Bil yn gydnaws â Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, gan gynnwys pa effaith y byddai'n ei chael ar y dull 'plentyn yn gyntaf, ymfudwr yn ail' sy'n sail i'r cymorth a roddir i blant sy'n ceisio lloches yng Nghymru;
- unrhyw bryderon sydd gennych ynghylch y Bil a'i gydnawsedd â hawliau'r Confensiwn.

Mae amser yn holl bwysig o ran y mater hwn, ac felly mae'r Pwyllgor yn gofyn i chi sicrhau y daw unrhyw ymateb ysgrifenedig i law erbyn 1 Mehefin 2023 fan bellaf.

Yn gywir,

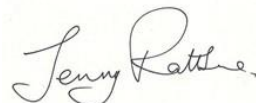
Jayne Bryant AS

Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac
Addysg

Senedd Cymru

Jenny Rathbone AS

Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a
Chyfiawnder Cymdeithasol

Senedd Cymru

Atodiad 1

Sut i roi eich barn

Anfonwch eich ymateb mewn neges e-bost at seneddcydraddoldeb@senedd.cymru a seneddplant@senedd.cymru erbyn dydd Iau 1 Mehefin 2023 fan bellaf.

Mae gan y Senedd ddwy iaith swyddogol, sef Cymraeg a Saesneg. Yn unol â Chynllun Leithoedd Swyddogol y Senedd, mae'r Pwyllgor yn gofyn i ddogfennau neu ymatebion ysgrifenedig i ymgynghoriadau y bwriedir eu cyhoeddi neu eu defnyddio yn nhrefodion y Senedd gael eu cyflwyno yn ddwyieithog. Pan na chaiff dogfennau neu ymatebion ysgrifenedig eu cyflwyno yn ddwyieithog, byddwn yn cyhoeddi yn yr iaith a gyflwynwyd, gan ddweud eu bod wedi dod i law yn yr iaith honno'n unig. Rydym yn disgwyl i sefydliadau eraill weithredu eu safonau neu eu cynlluniau eu hunain a chydymffurfio â'u rhwymedigaethau statudol. Gweler y canllawiau ar gyfer y rheini sy'n [cyflwyno tystiolaeth i bwyllgorau](#). Sicrhewch eich bod wedi ystyried polisi'r Senedd ar ddatgelu gwybodaeth cyn cyflwyno gwybodaeth i'r Pwyllgor.

Atodiad 2:

Rhestr o ymgylgoreion

Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru;

Barnados (Gwasanaethau eirioli annibynnol mewn perthynas â masnachu plant);

Sefydliad Bevan;

Y Groes Goch Brydeinig;

Arolygiaeth Gofal Cymru;

Comisiynydd Plant Cymru;

Plant yng Nghymru;

Y Tîm Cymorth Lleiafrifoedd Ethnig ac Ieuentid;

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol;

Hafan o Oleuni

Y Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuentid Cenedlaethol;

Uned Mewnfudo Strategol Cymru;

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru;

Cyngor Ffoaduriaid Cymru;

Women Connect First;

Voices from Care.

CYPE(6)-17-23- Papur i'w nodi 2

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Y Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol

Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol

22 Mai 2023

Annwyl Weinidogion,

Bil Mudo Anghyfreithlon Llywodraeth y DU

Fel y gwyddoch, cyflwynwyd Bil Mudo Anghyfreithlon Llywodraeth y DU ("y Bil") yn Senedd y DU ar 7 Mawrth 2023. Mae'r Bil yn ceisio newid y gyfraith mewn perthynas â'r rheini sy'n cyrraedd y DU yn groes i fesurau rheolaeth ymfudo, o ran eu cadw a'u symud naill ai yn ôl i'w mamwlad neu i drydedd wlad ddiogel.

Cyflwynodd Llywodraeth Cymru Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol sy'n nodi bod angen cydsyniad Senedd Cymru ar gyfer cymalau 19 ac 20 o'r Bil. Mae'r Memorandwm wedi cael ei gyfeirio at nifer o bwyllgorau'r Senedd ac mae'r llythyr hwn yn cael ei gyhoeddi ar y cyd gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg a'r Pwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol. Wrth i'r Pwyllgor ystyried ei ymateb i'r Memorandwm, hoffem eich gwahodd i roi tystiolaeth ysgrifenedig ynghylch eich safbwynt chi o ran cydsyniad deddfwriaethol.

Yn benodol, byddai gennym ddiddordeb mawr mewn clywed eich barn am y canlynol:

- diweddariad ar drafodaethau gyda Llywodraeth y DU, gan gynnwys manylion unrhyw sicrwydd y mae Llywodraeth Cymru yn ei geisio ynghylch effaith y Bil ar blant ar eu pen eu hunain sy'n ceisio lloches;
- pryderon Llywodraeth Cymru mewn perthynas ag effaith y Bil ar blant ar eu pen eu hunain sy'n ceisio lloches yng Nghymru;

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

 Cysylltu@senedd.cymru
 0300 200 6565

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

 contact@senedd.wales
 0300 200 6565

- y goblygiadau a ragwelir yn sgil y Bil ar asesu anghenion a darparu gofal a chymorth o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014;
- a yw'r Bil yn gydnaws â Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, gan gynnwys pa effaith y byddai'n ei chael ar y dull 'plentyn yn gyntaf, ymfudwr yn ail' sy'n sail i'r cymorth a roddir i blant sy'n ceisio lloches yng Nghymru;
- baich y gost a ragwelir ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru;
- pryderon ynghylch y Bil a'i gydnawsedd â hawliau'r Confensiwn.

Yn olaf, a allwch gadarnhau a yw swydd y Comisiynydd Gwrthgaethwasiaeth Annibynnol yn wag ar hyn o bryd ac os felly, am faint o amser y bu'n wag a phryd y gallwn ddisgwyl i'r swydd gael ei llenwi?

Mae amser yn holl bwysig o ran y mater hwn, ac felly mae'r Pwyllgor yn gofyn i chi sicrhau y daw unrhyw ymateb ysgrifenedig i law erbyn 1 Mehefin 2023 fan bellaf.

Yn gywir,

Jayne Bryant AS

Jenny Rathbone AS

Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac
Addysg

Senedd Cymru

Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb a
Chyfiawnder Cymdeithasol

Senedd Cymru

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

We welcome correspondence in Welsh or English

CYPE(6)-17-23- Papur i'w nodi 3

Lynne Neagle AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Deputy Minister for Mental Health and Wellbeing

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN
Seneddlechyd@senedd.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

23 Mai 2023

Annwyl Jayne,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 31 Mawrth ynghylch pontio rhwng Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) a Gwasanaethau Iechyd Meddwl i Oedolion (AMHS). Rwyf hefyd yn nodi eich adroddiad o'r enw Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch.

Byddaf yn mynd i'r afael â phob pwynt a godwyd yn eich llythyr yn eu tro.

O ran yr ymrwymiad trawslywodraethol i iechyd meddwl, mae ein Rhaglen Lywodraethu a'r strategaeth iechyd meddwl 10 mlynedd bresennol, *Law yn Llaw at Iechyd Meddwl*, yn nodi ein hymrwymiad i ddull partneriaeth trawslywodraethol a thraws-sector i wella iechyd meddwl a lles. Caiff yr ymrwymadau polisi hyn eu hadlewyrchu hefyd yn nyraniadau cyllideb Llywodraeth Cymru sy'n blaenoriaethu buddsoddiad mewn iechyd meddwl a lles. Arweiniodd y gwaith hwn at £50 miliwn ychwanegol ar gyfer iechyd meddwl yn 22/23, a £75 miliwn ychwanegol yn 23/24 sy'n cynyddu i £90 miliwn ychwanegol yn 24/25. Mae ein trefniadau llywodraethu hefyd yn adlewyrchu'r dull trawslywodraethol gyda nifer o grwpiau traws-sector gan gynnwys Bwrdd Cyflawni a Goruchwyllo Dull System Gyfan, Grŵp Uwch Swyddogion Trawslywodraethol Law yn Llaw at Iechyd Meddwl, a'r Grŵp Atal Hunanladdiad Strategol Trawslywodraethol.

Yn ogystal, mae swyddogion wedi sefydlu trefniadau trawslywodraethol yn ddiweddar i gefnogi'r gwaith o weithredu ein fframwaith NYTH/NEST a gynlluniwyd yn benodol i ymgorffori dull system gyfan mewn polisiâu, a gwaith cynllunio a darparu gwasanaethau. Bydd y fframwaith NYTH/NEST yn cael ei gynnwys fel canllaw arweiniol yn ein Strategaeth Iechyd Meddwl olynol i Gymru er mwyn adeiladu ar y gwaith da sydd eisoes yn cael ei gyflawni.

Yn ystod ein sesiwn, gwnes i gadarnhau bod y canllawiau diweddaraf ar bontio, a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2022, yn disodli'r holl ganllawiau cysylltiedig blaenorol. Mae dolen i'r canllaw hwn a dogfennau ategol ar gael isod:

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lynne.Neagle@llyw.cymru
Correspondence.Lynne.Neagle@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

[Pontio a throsglwyddo o wasanaethau iechyd plant i wasanaethau iechyd oedolion | LLYW.CYMRU](#)

O ran cryfhau data iechyd meddwl, mae'r gwaith hwn yn cael ei ddatblygu mewn sawl maes ac mae'n waith hanfodol wrth i wasanaethau newydd gael eu sefydlu. Er enghraifft, mae'r gwasanaeth 111 Dewis 2 ar gyfer iechyd meddwl brys, yn casglu ystod gynhwysfawr o ddata sy'n cynnwys asesiad o lefelau trallod yr unigolyn cyn ac ar ôl cael gwasanaeth.

Mae gwaith ar gyfer set ddata graidd iechyd meddwl yn parhau i gael ei gyflawni drwy Fwrdd Mesurau Canlyniadau a Data Iechyd Meddwl sy'n adrodd i'r Bwrdd Trosolwg Gweinidogol Law yn Llaw at Iechyd Meddwl. I gefnogi'r gwaith hwn ymhellach, mae Grŵp Technegol wedi'i sefydlu ac mae'n adrodd i'r Bwrdd Mesurau Canlyniadau Iechyd Meddwl. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys arweinwyr ym maes digidol/perfformiad mewn byrddau iechyd ac mae'n canolbwyntio ar ymarferoldeb casglu a rhannu data.

Caiff ei gydnabod bod casglu set ddata gyfan yn gymhleth ac rydym yn blaenoriaethu eitemau data penodol ar bob cam i sicrhau bod unrhyw ddata a gesglir yn gadarn ac yn addas at y diben. I ddechrau, rydym yn canolbwyntio ar atgyfeiriadau a data derbyniadau. Byddwn hefyd yn blaenoriaethu data demograffig, fel oedran, rhywedd ac ethnigrwydd, a fydd yn cefnogi ein gallu i gynllunio gwasanaethau yn seiliedig ar anghenion a gofynion ein poblogaeth.

Rydym yn deall yr angen i sicrhau bod data ar gael yn gyhoeddus cyn gynted ag y bo'n ymarferol. Rydym yn gweithio i sicrhau bod dangosfwrdd cenedlaethol cychwynnol ar weithgarwch iechyd meddwl ar gael erbyn mis Medi. Yna, byddwn yn ehangu'r data sydd ar gael fesul cam wrth i'r set ddata graidd esblygu. Erbyn mis Rhagfyr, byddwn hefyd yn casglu set y cytunwyd arni o fesurau profiadau cleifion yn genedlaethol.

Fel rydych yn ei nodi yn eich llythyr, ac mewn ymateb i astudiaeth a gomisiynodd Llywodraeth Cymru i wasanaethau pontio, cynhaliodd swyddogion Llywodraeth Cymru dri gweithdy 2 awr o hyd ar bontio o wasanaethau iechyd meddwl CAMHS i AMHS. Cynhaliwyd y rhain rhwng mis Rhagfyr 2022 a mis Chwefror 2023 i ddeall y 'bwllch o ran gweithredu' rydych yn cyfeirio ato yn well, a nodi ffyrdd o fynd i'r afael ag ef. Darparodd y gweithdai rywfaint o fewnwelediadau defnyddiol a meysydd i'w gwella, gan gynnwys fframwaith cryfach ar gyfer monitro'r gwaith o weithredu'r canllawiau a disodli neu ailgynllunio'r pasbort person ifanc. Mae Uned Gyflenwi'r GIG wedi datblygu fframwaith monitro drafft er mwyn helpu i roi sicrwydd o ran gwaith gweithredu'r canllawiau. Bydd Gweithrediaeth y GIG hefyd yn gweithio gydag Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) i ddatblygu hyfforddiant ar gyfer byrddau iechyd a fydd yn helpu'r gwaith gweithredu ymhellach. O ran y pasbort person ifanc, byddaf i a swyddogion yn ymgysylltu â phobl ifanc i adolygu'r Pasbort. Byddwn hefyd yn ystyried cyfleoedd am gynnyrch gwell, gan gynnwys y potensial i ddefnyddio ap GIG Cymru sy'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd.

O ran yr adolygiad CAMHS a gynhaliwyd gan Uned Gyflenwi'r GIG, mae pob Bwrdd Iechyd bellach wedi cael eu hadroddiadau unigol. Rwyf wedi cwrdd ag Is-gadeiryddion yn ogystal i ailddatgan pwysigrwydd gweithredu'r cynlluniau gwella. Er bod yr adroddiad Thematig Cenedlaethol yn dal i gael ei gwblhau, rwyf wedi cael sesiwn frifio

gyda chydweithwyr yn Uned Gyflenwi'r GIG ynghylch canfyddiadau'r adolygiad. Roedd un o'r canfyddiadau allweddol yn amlygu pa mor gyflym roedd CAMHS wedi ehangu ac esblygu yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Cafodd y canfyddiad hwn ei lywio gan nifer o adolygiadau, adroddiadau, argymhellion a chyhoeddiadau polisi. Mewn ymateb, rwyf wedi comisiynu Gweithrediaeth y GIG i weithio gyda Byrddau Iechyd i ddatblygu manyleb gyfunol ar gyfer CAMHS. Gwnaed hyn er mwyn: darparu eglurder o ran disgwyliadau'r gwasanaeth; cyflwyno cynnig mwy cyson; cynnig fframwaith gwell ar gyfer monitro perfformiad; ac, yn bwysicaf oll, cynnig gwasanaeth symlach a mwy effeithiol i blant a phobl ifanc. Byddaf yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y fanyleb maes o law.

Yn olaf, ac o ran ein gwasanaethau Anhwylderau Bwyta, hoffwn dynnu sylw'r Pwyllgor at [Lythyr y Pwyllgor ar Wasanaethau Anhwylderau Bwyta](#) a ddarparwyd ym mis Gorffennaf. Rydym yn parhau i ganolbwyntio ar sicrhau bod pob bwrdd iechyd yn parhau i weithio tuag at gyrraedd safonau NICE. Mae ffocws cryf hefyd ar Strategaeth Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru ynghylch gwasanaethau anhwylderau bwyta, gan gynnwys darparu uned anhwylderau bwyta arbenigol yng Nghymru. Ar ôl ymgyrch recriwtio lwyddiannus, bydd ein Harweinydd Clinigol yn gweithio'n galed gyda'r rhwydwaith clinigol ledled Cymru i sicrhau bod ein Byrddau Iechyd yn parhau i weithio tuag at safonau NICE. Rydym hefyd wedi dyfarnu blwyddyn arall o gyllid i BEAT, ein partner trydydd sector, tuag at ei llinell gymorth anhwylderau bwyta Cymraeg gwerthfawr a'i gwasanaethau ychwanegol. Mae'r gwasanaethau hyn yn darparu cyngor a hyfforddiant dros y ffôn yn rhad ac am ddim i deuluoedd a ffrindiau sy'n bryderus. Maen nhw hefyd yn cynnig cefnogaeth gan gymheiriaid i'r rhai sy'n byw gydag anhwylder bwyta ac wrth iddynt aros am driniaeth gan y GIG, gall clinigwyr atgyfeirio eu cleifion am gymorth mwy penodol drwy BEAT. Gyda'r cyllid cynyddol hwn gallant ehangu eu cynnig, os yw ein Harweinydd Clinigol yn cytuno, i gynnwys gwasanaethau pwrpasol ychwanegol i bobl sy'n byw gydag anhwylder bwyta.

O ystyried ehangder yr argymhellion ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl a wnaed ar draws nifer o adroddiadau Pwyllgorau, gyda rhai ohonynt yn deillio o ymchwiliadau a gynhaliwyd sawl blwyddyn yn ôl, byddwn yn croesawu trafodaeth gyda chi. Hoffwn drafod sut y gallwn ddefnyddio datblygiad yr olynydd i Law yn Llaw at Iechyd Meddwl i atgyfnerthu'r gwaith hwn. Byddai hyn yn sicrhau bod unrhyw argymhellion rydym yn parhau i weithio arnynt yn llywio camau gweithredu yn y dyfodol, cyn yr ymgynghoriad cyhoeddus ar y strategaeth.

Yn gywir

Lynne Neagle AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Deputy Minister for Mental Health and Wellbeing

Eitem 5.4

CYPE(6)-17-23- Papur i'w nodi 4

Jayne Bryant MS,
Chair
Children, Young People and Education Committee
Seneddchildren@senedd.wales

25th May 2023

Dear Jayne,

Thank you for meeting with my colleague Jonathan Kelly and I last year and for sharing the Deputy Minister for Mental Health and Wellbeing's letter updating the committee on eating disorder services in Wales.

As agreed, we have outlined our thoughts in relation to the Deputy Minister's response below and have highlighted several areas of concern. We would be grateful if the committee could consider our response and seek clarification from the Welsh Government in relation to our questions. I am sorry that we were unable to compile and send this to you sooner. Unfortunately, we continue to hold many of the same concerns detailed in our '[3 Years on](#)' report that we published in January 2022.

The Deputy Minister's letter referenced pre-pandemic investment that the Welsh Government provided to support health boards to improve eating disorder services and implement improvement plans informed by the 2018 Eating Disorder Service Review. Clinicians working in eating disorder services have told us that the investment provided pre-pandemic varied widely across Wales, due to some Health Boards being more engaged and inclined to see eating disorders as a priority. This approach has perpetuated the postcode lottery described by the 2018 Eating Disorder Service Review and evidenced in Beat's 3 Years On report. **Could the committee ask the Welsh Government how it will ensure that consistent early intervention and high-quality treatment and support are available in every part of Wales?**

The Deputy Minister's letter went on to note that eating disorder services were significantly impacted by the pandemic, experiencing "an increase in demand of over 20% in some areas". It is crucially important that the Government and the NHS are aware of the true scale of the impact that the pandemic has had on eating disorders in Wales. Although there are serious gaps in the data collected by health boards, Beat's '3 Years on' report presents evidence obtained via freedom of information requests and from the testimony of clinicians, showing that several areas experienced a far greater increase in demand than 20%. For example, eating disorder referrals to Cardiff and Vale UHB CAMHS more than doubled between 2019/20 to 2020/21. Nationally CAMHS inpatient admissions for under 18s with a primary diagnosis of an eating disorder increased by 60% from 2019/20 to 2020/21.

The Deputy Minister's response explained that routine reporting against mental health performance times does not currently disaggregate by condition (e.g. eating disorders). We welcome the Deputy Minister's commitment to improving reporting against the 4 week wait target, and we are pleased to read that the Welsh Government continues to request operational information from services to demonstrate progress towards reduced wait times in the interim. **Could the committee ask the Welsh Government to share the 'informal aggregated data' it referred to and confirm whether these figures are based on the waiting time for an assessment or the start of treatment? Could the committee also ask the Welsh Government to share its assessment of the quality of data collected on waiting times and the progress that it has made towards ensuring that waiting times are consistently measured in a way that makes sense to patients and clinicians?**

The letter from the Deputy Minister referenced the difficulties that Health Boards have experienced in recruiting into several specialist roles within the eating disorder services, and that they are continuing to review and consider alternative interim solutions to provide adequate services. **Could the committee ask the Welsh Government to outline the specialist roles that Health Boards are having difficulty in recruiting for, and what 'alternative interim solutions' they have been pursuing? Could the committee ask the Welsh Government to clarify whether this includes**

Unit 1 Chalk Hill House, 19 Rosary Road, Norwich, NR1 1SZ

Admin T: 0300 123 3355 Press Office: 0300 123 7061 Email: info@beateatingdisorders.org.uk Website: beateatingdisorders.org.uk

Looking for support? Helpline: 0808 801 0677 help@beateatingdisorders.org.uk
Youthline: 0808 801 0711 fyp@beateatingdisorders.org.uk

Tudalén y pecyn 44

making use of new roles within multidisciplinary teams and the use of non-clinical staff (potentially through partnership with the Voluntary sector)?

We were pleased to read the Deputy Minister's commitment to "drive progress" for eating disorder services and of the additional recurrent investment of £2.5 million from 2022/23 to improve eating disorders services. However, we are concerned that there appears to be a lack of transparency around spending by Health Boards. **Could the Committee ask the Welsh Government :**

- Whether the Government has been able to quantify total spending on eating disorders by Health Boards in 2021/22, and 2022/23 to act as baselines for this new investment?
- How it will ensure that Health Boards spend this additional recurrent investment for eating disorders as intended, rather than displacing previous un-restricted funding?
- To forward copies of the letters it sent to Health Boards setting out the specifications for bids to access both the new eating disorders funding and Service Improvement Funding (SIF) in 2022/23 and 2023/24?

It was positive to see the Deputy Minister reference that a condition of the recurrent funding from the Welsh Government will be "to reset trajectories and milestones to achieve the 4 week waiting time and to meet the NICE guidance". **Could the Committee ask the Welsh Government to disclose the current trajectories and milestones for Health Boards to achieve the 4 week waiting time standard and to meet NICE guidance, and clarify why this information is not currently in the public domain?**

We were interested to note in the Deputy Minister's response that 90% of young people needing inpatient treatment for an eating disorder are being treated in Wales. **Could the committee ask the Welsh Government to provide an update on the equivalent figure for adult patients?**

The progress outlined by the Deputy Minister in Annex A was encouraging. However, a more detailed appraisal of progress would be useful. For example, in several places the summary refers to staff recruitment or an increase in the number of patients accessing treatment without detailing the numbers involved. **Could the committee ask the Welsh Government to provide a detailed appraisal of progress including full figures?**

The section for Hywel Dda UHB refers mainly to 'proposals' for change rather than progress. **Could the committee ask the Welsh Government whether this means that previous proposals to expand and improve service provision in that health board have not been funded?**

In January 2021 Powys THB had plans to develop an all-age eating disorder service. There is no mention of this in Annex A. **Could the committee ask the Welsh Government to provide an update on the progress made towards this?**

Thank you again for taking the time to meet with us and for your continued support in this area.

Yours sincerely,

Jo Whitfield
National Lead, Wales

Eitem 5.5

CYPE(6)-17-23 - Papur i'w nodi 5

**Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc
ac Addysg**

**Children, Young People
and Education Committee**

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

SeneddPlant@senedd.cymru

senedd.cymru/SeneddPlant

0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

25 Mai 2023

Ynghylch: Craffu ar Gyllideb Ddrafft 2023–24: Tystiolaeth a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru

Annwyl Peredur,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 8 Mawrth yn gofyn am ein barn ar ba welliannau yr hoffem eu gweld yn nogfen Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru a thystiolaeth ysgrifenedig weinidogol ddilynol. Gwnaethom ystyried y llythyr yn ystod ein cyfarfod ar 3 Mai. Ymddiheuraf am yr oedi cyn ymateb.

Diolch i chi am eich ymdrechion parhaus i arwain gwaith craffu'r Senedd ar Gyllidebau Ddrafft Llywodraeth Cymru.

Rydym yn craffu'n fanwl ar ddogfennau'r Gyllideb Ddrafft a thystiolaeth ysgrifenedig ar draws dwy adran wahanol o Lywodraeth Cymru: sef rhai Gweinidog y Gymraeg ac Addysg a'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Oherwydd hyn, rydym mewn sefyllfa dda i gynnig barn ar gysondeb y dystiolaeth ysgrifenedig ar draws yr adrannau hyn o Lywodraeth Cymru.

Hoffwn ragflaenu safbwyntiau'r Pwyllgor a nodir isod drwy ddiolch unwaith eto i'r Gweinidogion ac i'w swyddogion am eu cefnogaeth barhaus mewn perthynas â chraffu ar y Gyllideb Ddrafft. Rydym yn gofyn am swm sylweddol iawn o wybodaeth fanwl cyn craffu ar y Gyllideb Ddrafft, a hynny yn ystod cyfnod o'r flwyddyn sydd â phwysau uchel o ran amser. Rwy'n ddiolchgar am ymdrechion pawb sy'n ymwneud â'r gwaith o baratoi a chymeradwyo'r wybodaeth honno.

Fel y byddwch yn gwybod, mae Llywodraeth Cymru wedi deddfu i wreiddio hawliau plant yn ei phroses o wneud penderfyniadau, a ddylai gynnwys defnyddio'r adnoddau sydd ar gael i'r eithaf i weithredu hawliau plant yng Nghymru. Felly, mae ansawdd a thryloywder dogfennau cyllidebol yn hanfodol bwysig i waith craffu ein Pwyllgor ar ddyraniadau Llywodraeth Cymru wrth archwilio a yw plant a phobl ifanc yn cael eu cyfran deg.

Yn ein hadroddiad ar Gyllideb Ddrafft 2023-24, rydym yn dod i'r casgliad a ganlyn:

"... nid oedd yr wybodaeth ysgrifenedig a gawsom gan y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol a'i dirprwyon mor glir, tryloyw a manwl ag yr oeddem wedi'i obeithio. Roedd y diffyg manylder cymharol yn y dystiolaeth ysgrifenedig yn arbennig o nodedig o ystyried bod y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, ei dirprwyon a'i swyddogion wedi gallu ymateb i ni yn llawer manylach yn ystod sesiynau craffu llafar. Rydym yn credu ei bod yn drueni na chawsom yr wybodaeth ychwanegol hon yn y dystiolaeth ysgrifenedig. Pe byddem wedi'i chael, gellid fod wedi canolbwyntio mwy o amser yn ystod ein trafodaethau ar faterion polisi o sylwedd, yn hytrach nag ar egluro manylion cyllidebol.

Gwnaethom yr argymhelliad a ganlyn:

"Argymhelliad 2. Dylai Llywodraeth Cymru sefydlu gweithgor trawsadrannol i wella ansawdd a chysondeb y dystiolaeth ysgrifenedig y mae'n ei rhoi i Bwyllgorau'r Senedd i gefnogi'r broses o graffu ar y Gyllideb Ddrafft, gan fanteisio ar yr arfer da a geir eisoes ar draws adrannau'r llywodraeth.

Derbyniodd Llywodraeth Cymru yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.

Gan adlewyrchu ar ein profiad o graffu ar y Gyllideb Ddrafft ar 3 Mai, cytunwyd bod y dystiolaeth ysgrifenedig a ddarparwyd i ni gan y Gweinidog Addysg a'r Gymraeg yn ymateb llawn a chynhwysfawr i'n cais ysgrifenedig. Fe wnaeth hyn ein galluogi i ganolbwyntio ein hamser yn ystod y gwaith craffu llafar ar faterion polisi pwysig. Fel y nodir yn ein hadroddiad, nid ydym yn credu bod hyn yn wir o ran y dystiolaeth a gawsom gan y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Nid oedd y dystiolaeth bob amser yn ymateb yn glir i'n cwestiynau, ac nid oedd yn darparu'r lefel o fanylion yr oedd eu hangen arnom bob amser i ddeall ble yr oedd Llywodraeth Cymru yn gwneud newidiadau sylweddol i gyllid gwasanaethau cyhoeddus allweddol o un flwyddyn i'r llall, a pham.

Felly, y gwelliant allweddol yr hoffem ei weld yw bod holl adrannau Llywodraeth Cymru yn ymateb i'n ceisiadau ysgrifenedig mewn modd llawn a chynhwysfawr, gan ddefnyddio lefel y manylion yn y dystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynwyd i ni gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg fel model o arfer da.

Rydym yn cydnabod bod gennym rôl i'w chwarae wrth gefnogi Llywodraeth Cymru i baratoi'r wybodaeth ysgrifenedig honno trwy ofyn am wybodaeth mewn modd clir ac amserol. Os byddwch yn nodi unrhyw welliannau y gallem eu gwneud i'n dull o ofyn am dystiolaeth ysgrifenedig a fyddai'n cefnogi swyddogion a Gweinidogion Llywodraeth Cymru i baratoi a chymeradwyo'r dystiolaeth ysgrifenedig fanwl a chadarn yr ydym yn ei disgwyl, byddem yn barod iawn i'w hystyried.

Yn gywir,

Jayne Bryant

Jayne Bryant AS
Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu'n Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

CYPE(6)-17-23 - Papur i'w nodi 6

Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch

Mae sicrhau bod myfyrwyr yn cadw'n iach yn ystod eu hamser yn y brifysgol yn bwysig iawn i ni i'w helpu i wireddu eu huchelgeisiau a chael y gorau o'u profiad prifysgol.

Mae'n hanfodol ein bod yn creu amgylchedd lle mae dysgwyr yn teimlo'n ddiogel i ddatgelu cyflwr iechyd meddwl fel y gellir rhoi cymorth a gwasanaethau priodol ar waith i'w cefnogi a'u helpu i lwyddo a manteisio i'r eithaf ar eu hamser yn y brifysgol.

Rydym yn cymeradwyo Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) am y gwaith y mae wedi'i wneud mewn partneriaeth â'r sector i ddatblygu dull strategol ac ymgorffori iechyd a llesiant, gan gynnwys iechyd meddwl a dulliau sy'n fwy diogel rhag hunanladdiad, yn eu polisiau a'u harferion.

Mae ein sefydliadau hefyd wedi dangos ymrwymiad cryf, gan weithio gyda CCAUC, i wella'r cymorth a'r gefnogaeth sydd ar gael i staff a myfyrwyr. Rydym wedi gweld cynnydd da gan y sector addysg uwch, CCAUC, Prifysgolion Cymru ac Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru, gan gydweithio ag elusennau iechyd blaenllaw ac asiantaethau eraill, i wneud ein hamgylchedd addysg uwch yn lle mwy diogel i staff a myfyrwyr weithio ynddo.

Yng ngoleuni'r trawsnewid i'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil, mae'n bwysig bod datblygiad polisi pellach yn y maes hwn yn dechrau bwrw golwg ehangach ar y sector addysg drydyddol pan fo hynny'n bosibl. Rydym yn ystyriol yn ein hymateb o'r argymhellion bod y gallu i wneud hyn o bosibl wedi'i gyfyngu nes bod y Comisiwn yn dod yn gwbl weithredol yn 2024. Rydym hefyd yn ystyriol o'r ffaith bod y Pwyllgor, yn ystod hynt y Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil, wedi pwysleisio pwysigrwydd sicrhau bod y Comisiwn yn gweithredu'n annibynnol ar Lywodraeth Cymru. Hoffem felly osgoi ymrwymo'r Comisiwn i gynlluniau polisi penodol cyn iddo gael ei sefydlu, gan roi'r lle iddo ystyried adroddiad y Pwyllgor ei hun yn rhan o'i ystyriaethau strategol ehangach.

Hoffem ddiolch i aelodau'r **Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg** am eu hadroddiad ar Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch. Rydym yn arbennig o falch o weld bod argymhellion y Pwyllgor yn cyd-fynd â'n cynlluniau ni ar gyfer heddiw ac yfory, gyda llawer ohonynt eisoes yn cael sylw gan y sector.

Mae ymatebion manwl i argymhellion unigol yr adroddiad i'w gweld isod.

Argymhelliad 1

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru ar y cyd â CCAUC a'r Comisiwn newydd ddwyn ynghyd set ddata y maent am ei chasglu gan ddarparwyr addysg uwch sy'n darparu data cywir ac amserol ar hyd a lled y problemau iechyd meddwl yn eu corff myfyrwyr; demograffeg y rhai sy'n datgan trallod iechyd meddwl; yr ymyriadau y maent yn eu rhoi ar waith; a gwerthusiad o'r ymyriadau. Wrth lunio'r set ddata hon, rhaid rhoi sicrwydd cadarn, a rhoi mesurau diogelu ar waith, i sicrhau os yw'r data'n awgrymu bod problemau mewn sefydliad arbennig, na fydd hynny'n cael effaith negyddol, cyn belled ag y gall y sefydliad ddangos pa gamau y mae'n eu cymryd i fynd i'r afael ag unrhyw broblemau. Rhaid bod modd dadgyfuno'r data i ddeall y patrymau a'r tueddiadau gwahanol ar gyfer grwpiau gwahanol, ac a oes unrhyw grwpiau penodol yn wynebu heriau ychwanegol wrth geisio cymorth, a'r rhwystrau. Bydd hyn yn helpu i lywio'r gwaith o gynllunio gwasanaethau a dyraniadau cyllid, yn y sector addysg a'r sector gofal iechyd. Dylai Llywodraeth Cymru a CCAUC weithio gyda'i gilydd i gefnogi dealltwriaeth well o angen myfyrwyr am gymorth iechyd meddwl mewn addysg uwch.

Ymateb: Derbyng yn rhannol

Mae hon yn rhaglen waith fawr, gymhleth a hirdymor a mater i'r Comisiwn newydd ar gyfer Addysg Drydyddol ac Ymchwil fydd nodi'r data sydd i'w gasglu, a chytuno ac ymgynghori arno, yn ogystal â nodi'r dibenion ar ei gyfer a sut y byddai'n cael ei ddefnyddio. Bydd gan y Comisiwn swyddogaethau statudol mewn perthynas â lles a llesiant myfyrwyr a bydd yn nodi disgwyliadau sefydliadau er mwyn cyflawni'r ddyletswydd honno.

Caiff yr argymhelliad hwn ei dderbyn yn rhannol fel a ganlyn. Rydym yn derbyn bod casglu data fel a ddisgrifir yn yr argymhelliad yn werthfawr ac y dylai hynny fod yn ddisgwyliad ar bob sefydliad. Byddwn yn gweithio gyda CCAUC a hefyd, maes o law, gyda'r Comisiwn, i sicrhau bod hynny yn ei le. Mae sefydliadau eisoes yn casglu data at eu dibenion eu hunain, ond bydd hyn mewn ffyrdd gwahanol a chan ddefnyddio systemau gwahanol. Nid ydym yn derbyn bod creu sylfaen ddata ar wahân i system y sefydliadau yn ei hanfod yn fwy defnyddiol. Er hynny, dylid gweithio tuag at sicrhau ffordd ddibynadwy ar gyfer y system gyfan o nodi'r materion y tynnir sylw atynt yn yr argymhelliad a byddwn yn gweithio gyda sefydliadau i asesu sut y gellir cyflawni hynny.

Mae peth data yn ymwneud ag iechyd meddwl myfyrwyr eisoes ar gael yn gyhoeddus, gan gynnwys gan Wasanaeth Derbyng y Prifysgolion a'r Colegau (UCAS) a'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA). Fodd bynnag, rydym yn derbyn yr argymhelliad y dylai Llywodraeth Cymru a CCAUC weithio gyda'i gilydd i nodi'r ffordd fwyaf priodol o rannu canfyddiadau â'r cyhoedd i gefnogi gwell dealltwriaeth o anghenion myfyrwyr am gymorth iechyd meddwl mewn addysg uwch, er mwyn cyfoethogi dull gweithredu y Comisiwn yn y maes gyda hyn.

Goblygiadau Ariannol – I'w penderfynu gan y Comisiwn fel rhan o'i ddyraniad cyllideb.

Argymhelliad 2

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Mae angen i Lywodraeth Cymru, CCAUC, y Comisiwn newydd, darparwyr addysg uwch a chynrychiolwyr myfyrwyr weithio gyda'i gilydd i osod lefel sylfaenol o ddarpariaeth ar gyfer myfyrwyr rhyngwladol, gan ystyried anghenion penodol y gwahanol grwpiau sy'n ffurfio'r gymuned myfyrwyr rhyngwladol. Gall hyn olygu datblygu rhwydweithiau cymheiriaid penodol ar gyfer grwpiau myfyrwyr rhyngwladol. Ni ddylai'r lefel sylfaenol hon o ddarpariaeth fod yn rhy ragnodol, gan y bydd angen i bob darparwr addasu ei ddarpariaeth i ddiwallu anghenion penodol ei fyfyrwyr, ac ystyried amgylchiadau ei sefydliad ei hun, ond dylai sicrhau bod lefel ofynnol glir o gymorth y gall pob myfyriwr rhyngwladol ledled Cymru wybod y gall gael gafael arni. Dylid hyrwyddo'r fframwaith hwn mewn ffyrdd a fydd yn cyrraedd gwahanol rannau o'r gymuned myfyrwyr rhyngwladol, o'r cam cyn ymgeisio i'r cyfnod ar ôl graddio.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r sector ystyried sut mae'n cefnogi myfyrwyr rhyngwladol ac i rannu arferion gorau.

Mae CCAUC ar hyn o bryd yn cyllido cymorth ar gyfer llesiant ac iechyd yn y sector, [gan gynnwys cyllid ar gyfer strategaethau iechyd meddwl](#) a strategaethau i sicrhau bod prifysgolion yn fwy diogel rhag hunanladdiad gydag o leiaf £2 miliwn y flwyddyn (cyllid hirdymor). Mae'r cyllid hwn yn cefnogi gwasanaethau myfyrwyr a phob myfyriwr, gan gynnwys myfyrwyr rhyngwladol.

Mae CCAUC hefyd wedi darparu cyllid ychwanegol i bob myfyriwr, gan gynnwys myfyrwyr rhyngwladol, a hynny drwy [gymorth Covid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru](#).

Mae CCAUC yn gweithio'n agos gydag Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru (UCM Cymru) i roi mwy o lais i bob myfyriwr yn y broses reoleiddio. Mae CCAUC hefyd yn cysylltu ag undebau myfyrwyr i geisio eglurhad ar y modd y mae llais pob myfyriwr (gan gynnwys myfyrwyr rhyngwladol) yn cyfrannu at eu gwaith.

Mae CCAUC yn bwriadu cynnal dadansoddiad pellach o ddata myfyrwyr (ee cynnydd, cyrhaeddiad etc) yn ôl preswylfan, a defnyddio'r wybodaeth hon yn ei brosesau adolygu ansawdd a risg sefydliadol.

Goblygiadau Ariannol – Bydd costau'n parhau i gael eu talu o ddyraniad cyllideb presennol CCAUC.

Argymhelliad 3

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Ar gyfer myfyrwyr ar gyrsiau gofal iechyd a gofal cymdeithasol, mae angen i Lywodraeth Cymru, CCAUC, y Comisiwn newydd, darparwyr addysg uwch a chynrychiolwyr myfyrwyr nodi'r heriau a'r rhwystrau penodol sy'n eu hwynebu a datblygu lefel sylfaenol o ddarpariaeth ar gyfer y grwpiau hyn o fyfyrwyr, gan ystyried anghenion penodol y gwahanol grwpiau sy'n ffurfio'r carfanau hyn o fyfyrwyr. Ni ddylai'r lefel sylfaenol hon o ddarpariaeth fod yn rhy ragnodol, gan y bydd angen i bob darparwr addasu ei ddarpariaeth i ddiwallu anghenion penodol ei garfan, y cyrsiau a gyflwynir ganddo, y mathau o leoliadau y mae'r cyrsiau hyn yn eu cynnal

ac ystyried amgylchiadau ei Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch sefydliad ei hun, ond dylai sicrhau bod lefel ofynnol glir o gymorth y gall pob myfyriwr ar y cyrsiau hyn ledled Cymru wybod y gall gael gfael arni. Dylid hyrwyddo'r fframwaith hwn mewn ffyrdd a fydd yn cyrraedd gwahanol grwpiau o'r myfyrwyr hyn, o'r cam cyn ymgeisio hyd y byddant yn graddio.

Ymateb: Derbyn

Cyfrifoldeb Addysg a Gwella Iechyd Cymru (AaGIC) yw comisiynu addysg a hyfforddiant iechyd. Mae profiad myfyrwyr yn un o'u hystyriaethau pan fyddant yn dyfarnu contractau i sefydliadau addysg uwch, gan gynnwys darparu gwasanaethau llesiant a chymorth iechyd meddwl.

Mae llesiant myfyrwyr yn thema allweddol yn y contractau addysg newydd ar gyfer gweithwyr gofal iechyd proffesiynol, a gomisiynwyd gan AaGIC, ac mae cydymffurfio â darparu cymorth llesiant i fyfyrwyr yn rhan o'u Fframwaith Perfformiad ac Ansawdd.

Mae gofynion o ran llesiant myfyrwyr wedi'u hymgorffori yn y contract newydd fel a ganlyn:

Llesiant Myfyrwyr

1.1 Cyfrifoldeb y darparwr addysg yw darparu ystod gynhwysfawr o wasanaethau llesiant myfyrwyr sy'n cael eu cyflwyno'n broffesiynol ac sy'n ymgorffori cymorth gan gymheiriaid pan fo hynny'n briodol. Rhaid i'r gwasanaethau fod yn ddi-dâl, yn ddiduedd, yn anfeirniadol ac yn gyfrinachol.

1.2 Bydd darparwyr addysg yn darparu gwasanaethau cymorth i fyfyrwyr sy'n cael eu marchnata'n glir i fyfyrwyr ac sy'n hygyrch, a rhaid iddynt gynnwys:

1.2.1 Cyngor ac arweiniad i fyfyrwyr ag anabledau ac anawsterau iechyd meddwl

1.2.2 Sgrinio a chymorth i fyfyrwyr sy'n niwrowahanol

1.2.3 Cwnsela, cymorth a chngor llesiant a mecanwaith i fynd i'r afael â myfyrwyr mewn argyfwng (rhaid cynnig apwyntiadau wyneb yn wyneb ar y campws agosaf at y myfyriwr neu ar leoliad, apwyntiadau ffôn ac ar-lein, gwasanaethau galw heibio, gweithdai ac adnoddau hunangymorth)

1.2.4 Cyngor arbenigol, gan gynnwys cymorth gyda chyllid myfyrwyr; dyled; tai; cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant; ac ymarfer crefydd

1.2.5 Gwybodaeth, cyngor ac arweiniad gyrfaol

1.2.6 Datblygu sgiliau academiaidd a chyflogadwyedd

1.2.7 Cymorth i lywio'r broses gwynion wrth godi problem yn y lleoliad academiaidd neu ar leoliad

Mae CCAUC yn gweithio gyda sefydliadau ac AaGIC er mwyn sicrhau bod y ddau sefydliad yn cymryd ymagwedd gydgyssylltiedig tuag at ddarparu addysg iechyd a

materion sy'n effeithio ar fyfyrwyr. Ar hyn o bryd, mae CCAUC yn ceisio sefydlu trefniant ymgysylltu tebyg â Gofal Cymdeithasol Cymru.

Goblygiadau Ariannol – Nid oes goblygiadau ariannol ychwanegol gan fod y gwaith o ddarparu gwasanaethau llesiant a chymorth iechyd meddwl wedi'i gynnwys yn y contract.

Argymhelliad 4

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymo i gomisiynu gwerthusiad annibynnol o effeithiau'r pandemig ar barodrwydd ar gyfer addysg uwch a phontio i addysg uwch. Dylai hyn wedyn helpu i nodi unrhyw effeithiau hirdymor a pha arferion da o'r pandemig y dylid eu prif ffrydio mewn busnes fel arfer; a darparu sylfaen dystiolaeth glir ar gyfer ymyriadau'r dyfodol. Dylid cyhoeddi canfyddiadau'r gwerthusiad hwn, a dylai Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn eu defnyddio i lywio penderfyniadau ariannu, canllawiau a chynghor.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn derbyn yr angen am werthusiad o'r math a ddisgrifir yn yr argymhelliad ac y dylai gael ei ddefnyddio i lywio polisi yn y ffordd a gynigir. Rydym eisoes wedi comisiynu gwaith yn y maes hwn ac am weld canlyniadau'r gwaith hwnnw i asesu a oes angen unrhyw waith pellach i fodloni telerau'r argymhelliad.

Mae'r Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr, a gynhelir bob dwy flynedd, yn arolwg cenedlaethol annibynnol cadarn, sy'n darparu data o ansawdd uchel ynghylch iechyd a llesiant tua 120,000 o bobl ifanc rhwng 11 ac 16 oed yng Nghymru. Fe'i cynhelir fel rhan o'r Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion (SHRN) – sef cydweithrediad a arweinir gan Brifysgol Caerdydd mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru a Cancer Research UK.

Disgwylir cynnal y rownd casglu data nesaf o fis Medi 2023 ymlaen. Mae data a gasglwyd cyn ac ar ôl pandemig COVID-19 yn rhoi cipolwg gwerthfawr ar sut mae iechyd a llesiant corfforol a meddyliol, perthnasoedd cymdeithasol ac ymwneud pobl ifanc â'r ysgol wedi newid yn ystod y cyfnod hwn.

Yn 2020/21, cafodd dysgwyr a oedd yn paratoi ar gyfer arholiadau ac yn cynllunio i symud ymlaen i addysg uwch eu heffeithio'n sylweddol gan bandemig COVID-19. Ym mis Chwefror 2021, gofynnwyd i brifysgolion yng Nghymru weithio gyda'i gilydd i gefnogi'r dysgwyr hyn i bontio i addysg uwch. Mae'r Brifysgol Agored a holl brifysgolion Cymru wedi cael arian gan Lywodraeth Cymru am y tair blynedd nesaf (2022-2025) i weithio ar y cyd i ddatblygu Hwb Barod ar gyfer Prifysgol. Y nod yw sicrhau bod adnoddau yn berthnasol ac yn gyfredol er mwyn bod o fudd i ddysgwyr presennol a rhai newydd.

Cynhelir Hwb Barod ar gyfer Prifysgol ar lwyfan OpenLearn y Brifysgol Agored ac mae'n cynnwys cannoedd o adnoddau unigryw gan gynnwys fideos, podlediadau, erthyglau, rhaglenni rhyngweithiol byr a chysiau ar-lein. Mae'r adnoddau hyn yn

darparu canllawiau i ddysgwyr ôl-16, eu rhieni a'u hathrawon ar bontio i addysg uwch. Mae Llywodraeth Cymru yn monitro cynnydd y prosiect yn agos gan gynnwys cyrhaeddiad ac effaith.

Ym mis Ebrill 2022, comisiynodd Llywodraeth Cymru werthusiad o effeithiolrwydd cyllid cysylltiedig â COVID-19 a ddyrannwyd yn flaenrol ar gyfer addysg a hyfforddiant ôl-16.

Bydd y gwerthusiad yn rhoi tystiolaeth ar:

- Sut mae'r cyllid wedi cefnogi'r sector
- Sut mae'r gronfa adfer ôl-16 wedi cael ei defnyddio'n ymarferol
- Dulliau effeithiol o addysgu a dysgu
- Pryderon y sector
- Cydweithio ar draws y sector
- Sut y gall y cyllid gefnogi heriau sy'n bodoli a heriau yn y dyfodol er mwyn i ddysgwyr allu cyrraedd eu llawn botensial

Gall y gwerthusiad ddarparu gwybodaeth ansoddol gyfyngedig am barodrwydd ar gyfer addysg uwch, a phontio iddo. Mae disgwyl i adroddiad terfynol gael ei gyhoeddi ym mis Mai 2023.

Goblygiadau Ariannol – Mae'r costau gwerthuso yn cael eu talu o'r gyllideb bresennol. Bydd unrhyw ofynion cyllido ychwanegol yn ddibynnol ar ganlyniad y gwerthusiad.

Argymhelliad 5

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Yn y byrdymor, dylai Llywodraeth Cymru a CCAUC weithio i barhau i ddatblygu'r sylfaen dystiolaeth ynghylch effeithiolrwydd dysgu cyfunol a chymorth lles myfyrwyr a hwyluso rhannu arferion da ar draws y sector. Rhaid i'r gwaith hwn gynnwys llais a phrofiadau staff a myfyrwyr i nodi'r hyn sy'n gweithio'n effeithiol ac nad yw'n gweithio'n effeithiol. Dylai CCAUC ac yna'r Comisiwn barhau i gyhoeddi diweddariadau rheolaidd i lywio arferion da sy'n esblygu yn y maes hwn.

Ymateb – Derbyn

Mae CCAUC wedi monitro defnydd prifysgolion o ddysgu cyfunol yn ystod y pandemig ac yn fwy diweddar. Ar hyn o bryd, mae CCAUC yn comisiynu gwaith ar brofiad o addysg uwch, gan gynnwys y defnydd o ddysgu cyfunol a hyblyg, er mwyn deall sut beth yw addysg uwch ar ôl y pandemig. Bydd hyn yn rhoi sylfaen dystiolaeth gyfredol i'r Comisiwn y gellir ei defnyddio i ddatblygu polisi.

Mae CCAUC hefyd wedi gosod disgwyliadau ar bob prifysgol i adolygu ei gwasanaethau myfyrwyr gan ddefnyddio'r offeryn hunanasesu 'Stepchange' sydd ar gael ledled y DU. Mae CCAUC yn monitro cynnydd prifysgolion tuag at weithredu'r argymhellion yn eu hasesiad.

Goblygiadau Ariannol – Bydd y gwaith hwn yn parhau i gael ei gefnogi gan ddryniadau cyllideb presennol fel rhan o gylch gwaith CCAUC.

Argymhelliad 6

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru ar y cyd â CCAUC barhau i fonitro'r pwysau ar ddarparwyr i ddarparu cymorth ariannol ychwanegol i fyfyrwyr sy'n wynebu caledi ariannol. Yn benodol, dylid talu sylw agos at y cysylltiad rhwng cyfraddau rhoi'r gorau i astudio a chyfraddau cyrhaeddiad a'r angen i gael cymorth caledi ariannol. Os yw darparwyr yn ei chael hi'n anodd ateb y galw, dylai Llywodraeth Cymru ddarparu cyllid ychwanegol yn ystod y flwyddyn i ddarparwyr.

Ymateb – Derbynn

Byddwn yn gweithio gyda CCAUC a, phan fo angen, yn ei arwain drwy ein prosesau arferol i symud hyn yn ei flaen. Mae CCAUC eisoes yn monitro cyfraddau cadw a chwblhau darpariaeth addysg uwch yn flynyddol a bydd yn parhau i wneud hynny er mwyn asesu tueddiadau.

Nid yw Llywodraeth Cymru yn gallu darparu ymrwymiad pen agored i ddarparu cyllid canol blwyddyn pellach ond yn fwyaf diweddar mae wedi dyrannu £2.3m o gyllid ychwanegol i CCAUC ym mis Ionawr 2023 ar gyfer iechyd a llesiant a chaledi ariannol.

Goblygiadau Ariannol – Bydd blaenoriaethau cyllido yn cael eu hystyried fel rhan o'r prosesau pennu cyllidebau gyda CCAUC a'r Comisiwn.

Argymhelliad 7

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Wrth lunio unrhyw fesurau ar gyfer cymorth gyda chostau byw, rhaid i Lywodraeth Cymru ystyried yr anghenion a'r heriau penodol sy'n wynebu pob myfyriwr, yn cynnwys myfywrwyr ôl-raddedig. Wrth gyhoeddi unrhyw gymorth, rhaid iddynt amlinellu'n glir sut maent wedi mynd i'r afael â'r heriau hyn sy'n wynebu myfywrwyr. Yn arbennig, rhaid i Lywodraeth Cymru ystyried na fydd rhai myfywrwyr yn gallu manteisio ar fudd-daliadau fel y Credyd Cynhwysol, neu efallai na fyddant yn gallu cael unrhyw un o fudd-daliadau'r DU (megis myfywrwyr rhyngwladol) neu'n wynebu rhwystrau wrth geisio sicrhau neu gynyddu nifer yr oriau y maent yn gweithio (megis myfywrwyr ôl-raddedig).

Ymateb: Derbynn

Rydym yn gweithio'n agos gyda CCAUC i sicrhau bod anghenion penodol myfywrwyr yn cael eu hystyried ac yn asesu effaith y trefniadau ariannol sydd ar waith ar gyfer pob carfan yn rheolaidd. Mae symiau'r cymorth cynhaliaeth statudol i fyfyrwyr yn cael eu hadolygu'n flynyddol yn unol â'r polisi a sefydlwyd fel rhan o adolygiad Diamond.

Mae hyn wedi arwain at gynnydd blynyddol o 9.4% ar gyfer blwyddyn academaidd 23/24.

Er ein bod yn cydnabod anghenion a heriau penodol a wynebir gan rai carfannau o fyfyrwyr (fel myfyrwyr ôl-raddedig), efallai na fyddwn yn gallu mynd i'r afael â hwy drwy fesurau cymorth i fyfyrwyr. Gall anghenion myfyrwyr ôl-raddedig er enghraifft fod yn fwy cymhleth na'r hyn y gall y gyfundrefn cyllid myfyrwyr ei hun fynd i'r afael ag ef yn llawn.

O ran pryderon y Pwyllgor nad yw myfyrwyr yn manteisio ar bopeth y mae ganddynt hawl iddo, rydym yn gweithio gyda'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr i sicrhau bod y cymorth sydd ar gael yn cael ei hyrwyddo'n effeithiol ac yn amserol. Rydym hefyd yn targedu grwpiau penodol pan fo hynny'n briodol.

Yn ogystal â hyn, rydym yn gweithio'n agos gydag NASMA Cymru (Cymdeithas Genedlaethol Cynghorwyr Ariannol Myfyrwyr) fel y gallant sicrhau bod ganddynt yr holl wybodaeth sydd ei hangen i sicrhau bod myfyrwyr yn ymgeisio am bopeth y mae ganddynt hawl iddo a'u bod yn cael eu hatgyfeirio at brosesau caledi Cyllid Myfyrwyr Cymru ar gyfer cymorth i fyfyrwyr pan fo hynny'n briodol. Mae NASMA yn gweithredu fel sianel rhwng nifer o fecanweithiau cymorth i sicrhau bod cyllid yn cael ei roi i fyfyrwyr sydd ei angen.

Goblygiadau Ariannol – Mae costau cymorth i fyfyrwyr yn cael eu hadolygu'n flynyddol ac yn cael eu haddasu pan fo angen.

Argymhelliad 8

Mae'r pwyllgor yn argymell:

Bod Llywodraeth Cymru yn rhoi i ni wybodaeth reolaidd ac unrhyw ddata sydd ar gael am gyflwyno'r dull system gyfan yn maes addysg ôl-16. Dylid darparu'r Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch wybodaeth hon ddwywaith y flwyddyn a dylai roi i ni'r wybodaeth i ddeall yr effaith y mae cyflwyno'r system yn ei chael ar les emosiynol a meddyliol plant a phobl ifanc, yn ogystal â'r graddau y mae'n magu gwydnwch.

Ymateb – Derbyn yn rhannol

Yn ddiweddar, rydym wedi cytuno ar ein trefniadau llywodraethu ac adrodd ar gyfer y Dull Ysgol Gyfan (yr agwedd addysg ar y dull system gyfan ehangach, sef NYTH). Bydd cyfarfod cyntaf y Bwrdd Goruchwylio a Chyflawni newydd, a gynullwyd ar y cyd gan Weinidog y Gymraeg ac Addysg a'r Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant yn cael ei gynnal ym mis Mai. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg wedi cael gwahoddiad i ymuno â'r bwrdd hwn. Bydd gan y bwrdd newydd ffocws penodol ar sicrhau bod ein canllawiau statudol ar gyfer y dull ysgol gyfan a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021 yn cael eu gweithredu. Bydd hefyd yn canolbwyntio ar y gwaith sy'n gysylltiedig â hynny gan gynnwys sefydlu gwasanaeth allgymorth y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) mewn ysgolion, y modd mae ysgolion yn gweithredu ac yn defnyddio'r canllawiau statudol,

gwella ac ymestyn gwasanaethau cwnsela yn yr ysgol ac yn y gymuned, a llesiant y gweithlu ysgol.

Rydym yn derbyn yr argymhelliad yn rhannol fel a ganlyn. Rydym yn derbyn yr argymhelliad i ddarparu gwybodaeth reolaidd ac unrhyw ddata sydd ar gael ar gyflwyno'r dull system gyfan mewn addysg cyn-16. Nid ydym fodd bynnag yn credu mai adroddiad ddwywaith y flwyddyn fyddai fwyaf defnyddiol, ac yn awgrymu bod un adroddiad blynyddol sy'n cwmpasu'r flwyddyn academaidd yn fwy buddiol. Bydd yr adroddiad cyntaf o'r fath (yn cwmpasu blwyddyn academaidd 2022-23) yn cael ei ddarparu diwedd 2023/dechrau 2024. Fodd bynnag, rydym yn fodlon o hyd i'r Cadeirydd ymuno â'r bwrdd (neu yn wir iddo fod yn bresennol i arsylwi), pe bai hyn o fudd i'r pwyllgor.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 9

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru, ar y cyd ag CCAUC a'r Comisiwn newydd, gomisiynu gwaith yn edrych ar bontio addysgol o addysg orfodol i addysg ôl-orfodol ar draws y byd. Dylai'r gwaith hwn nodi arferion da y gellid eu trosglwyddo i sector Cymru, dylid ei gyhoeddi a'i ddefnyddio i lywio polisiau'r dyfodol yn y maes pwysig hwn.

Ymateb – Derbyn

Mae pontio o addysg orfodol i addysg ôl-orfodol a thrwy wahanol rannau o'r system addysg ôl-orfodol yn amlwg o bwysigrwydd hanfodol i lesiant ac iechyd meddwl myfyrwyr. Mae ein gwaith eisoes yn manteisio ar arferion o fannau eraill ynghyd ag arferion o Gymru. Mae CCAUC wedi comisiynu ac eisoes wedi cyhoeddi dros 70 o [astudiaethau achos o arferion da mewn perthynas â llesiant ac iechyd, gan gynnwys iechyd meddwl, ym maes addysg uwch yng Nghymru](#). Mae nifer o'r rhain yn mynd i'r afael â'r heriau a wynebir yn ystod pontio rhwng y cyfnodau addysg.

Rydym yn derbyn bod deall a rhannu arferion da yn well, yn ogystal ag ymchwilio'n well iddynt yn hanfodol i wella ymarfer yn y maes hwn. Fodd bynnag, gan adeiladu ar waith a ariennir gan CCAUC yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mater i'r Comisiwn fydd penderfynu'n union sut y dylid gwneud hyn, fel rhan o'i gyfrifoldebau ehangach gan weithio gyda darparwyr yn y maes polisi hwn.

Mae pob rhan o'r system addysg yn gyfrifol am sicrhau bod dysgwyr yn gwneud cynnydd ac yn pontio'n llwyddiannus. Mae hyn yn gofyn am ymagwedd gydgyssylltiedig a chynhwysfawr tuag ddarparu cyngor personol, arweiniad, cefnogaeth a gwasanaeth cynllunio gyrfa diduedd. Gan weithio gyda'r Comisiwn, Gyrfa Cymru a'n darparwyr ôl-16, byddwn yn sicrhau bod gan bob dysgwr sy'n 16 oed ac sy'n dechrau ar addysg a hyfforddiant ôl-16 lwybrau sy'n diwallu eu hanghenion personol, eu diddordebau dysgu, eu dyheadau a'u hanghenion o ran iechyd a llesiant.

Goblygiadau Ariannol – Bydd y rhain yn rhan o ystyriaethau'r gyllideb yn y dyfodol ar gyfer CCAUC a'r Comisiwn.

Argymhelliad 10

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Mae Llywodraeth Cymru yn amlinellu i'r Pwyllgor sut y bydd yn gweithredu'r argymhelliad o'r sector addysg ôl-16 i ystyried ffyrdd y gall prifysgolion weithio gyda cholegau / ysgolion ôl-16 lleol i gefnogi iechyd meddwl dysgwyr cyn iddynt bontio i addysg uwch.

Ymateb: Derbyn

Gofynnir i'r Pwyllgor nodi'r ymateb i argymhelliad 4 sy'n amlinellu'r gwaith sydd eisoes ar y gweill i gefnogi dysgwyr i bontio a'r adroddiad gwerthuso sydd i fod i gael ei gyhoeddi ym mis Mai 2023.

Bydd gan y Comisiwn ddyletswydd strategol i hyrwyddo dysgu gydol oes, cenhadaeth ddinesig, cyfranogiad mewn addysg drydyddol, a chyfle cyfartal.

Mae CCAUC wedi cyllido y [Rhaflen Ymgynraedd yn Ehangach](#) ers 2002/03. Dyma raglen gydwethredol i ehangu mynediad ledled Cymru sy'n cael ei harwain gan ddarparwyr addysg uwch ac sy'n gweithio gydag ysgolion, colegau ac mewn lleoliadau cymunedol.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyllido prosiect mentora Ymgynraedd yn Ehangach ledled Cymru gyda mentoriaid israddedig mewn ysgolion a cholegau sy'n cynnig cymorth Cymraeg a Saesneg.

Mae CCAUC wedi alinio'r Rhaflen Ymgynraedd yn Ehangach â dibenion y Cwricwlwm i Gymru a bydd yn ystyried map trywydd Llywodraeth Cymru fel y nodir yn [Cenhadaeth ein cenedl | LLYW.CYMRU](#).

Mae CCAUC hefyd wedi cyhoeddi datganiad sefyllfa ar ehangu mynediad i bobl o bob oed ac mae wedi cyhoeddi ei flaenoriaethau.

Goblygiadau Ariannol – Mae hyn yn cael ei dalu o ddyraniadau cyllideb presennol a byddai'n rhan o ystyriaethau cynllunio'r gyllideb yn y dyfodol.

Argymhelliad 11

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Llywodraeth Cymru i roi i'r Pwyllgor fanylion y grŵp cynghori ar bolisi traws-sector newydd ar iechyd meddwl mewn addysg drydyddol, yn cynnwys y cylch gorchwyl a'r aelodaeth, a sut y bydd yn helpu i lywio gwaith y Comisiwn wrth iddo gael ei sefydlu. Dylid rhoi diweddariad blynyddol ar waith y Grŵp hwn i'r Pwyllgor.

Ymateb: Derbyn

Mae grŵp cyngori ar gyfer Iechyd Meddwl mewn Addysg Bellach ac Addysg Uwch, a gadeirir gan y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant, wedi'i sefydlu gan ddod â gweithwyr proffesiynol ar draws y sector trydyddol a'r sector iechyd ynghyd i sicrhau dull mwy integredig. Mae'r cylch gorchwyl ynghlwm yn atodiad A.

Diben y grŵp yw nodi ffyrdd er mwyn gwella mynediad at wasanaethau iechyd i fyfyrwyr myfyrwyr ôl-16, a chefnogi rhoi'r ffyrdd hynny ar waith. Yn ogystal â hyn, bydd yn sicrhau bod gan sefydliadau adnoddau cyson a hygyrch i gefnogi atal a/neu ymyrraeth gynnar.

Mae'r grŵp wedi'i sefydlu am chwe mis ac ar ddiwedd y cyfnod hwnnw bydd yn cael ei adolygu er mwyn ystyried effeithiolrwydd y dull gweithredu ac a oes angen iddo barhau.

Mae Ben Lewis, Cyfarwyddwr Bywyd Myfyrwyr ym Mhrifysgol Caerdydd ac aelod o'r bwrdd cyngori wedi'i gomisiynu fel cynghorydd polisi arbenigol i gyflawni tair ffrwd waith allweddol gyda'r dyddiad cau ym mis Hydref 2023.

Goblygiadau Ariannol – Mae cost comisiynu cynghorydd polisi arbenigol yn dod o dan y gyllideb adrannol.

Argymhelliad 12

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru a CCAUC yn rhoi diweddariadau i'r Pwyllgor gyda manylion ynghylch lle mae cyllid y Prosiect Ôl-16 a Phontio wedi'i ddyrannu. Dylai'r gwerthusiad o effeithiolrwydd y gwariant ac unrhyw wersi a ddysgwyd neu arferion da a fydd yn cael eu rhannu ar draws y sector gael eu rhannu â'r Pwyllgor cyn gynted â phosibl.

Ymateb: Derbynn

Dyfarwyd £600,000 i CCAUC i ddarparu rhaglen fentora er budd dysgwyr mewn cyfleusterau chweched dosbarth a sefydliadau addysg bellach ledled Cymru yn ystod blwyddyn academaidd 2022/23.

Mae mentora'n creu perthnasoedd rhwng cymheiriaid sy'n agos o ran eu cynnydd lle mae'r agosrwydd rhwng mentor a mentoreion yn caniatáu i fentoreion ehangu eu gorwelion. Mae'n creu cysylltiadau diriaethol â modelau rôl yn y brifysgol, gan leihau'r bwch rhwng addysg ôl-16 ac addysg uwch, hwyluso pontio, a chwalu rhwystrau.

Ym mis Tachwedd 2022, dyfarwyd grant gwerth £600,000 gan CCAUC i Brifysgol Bangor, fel partner arweiniol y Bartneriaeth Ymgyrraedd yn Ehangach yn y Gogledd a'r Canolbarth, i weithio ar y cyd â'r holl Bartneriaethau Ymgyrraedd yn Ehangach ledled Cymru a'u partneriaid, gan gynnwys ysgolion a cholegau, a chynllun mentora

[Brightside](#) i ddatblygu a chyflwyno cynllun mentora peilot drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg.

Ar 31 Mawrth 2023, roedd 132 o fentoriaid wedi cael eu recriwtio o bob rhan o Gymru gan gynnwys mentoriaid Cymraeg eu hiaith a recriwtiwyd gyda chefnogaeth a hyfforddiant gan y Coleg Cymraeg Cenedlaethol. Mae hyn wedi galluogi 232 o fentoreion i gael mynediad at blatfform Brightside a chynnal sgysiau gyda mentoriaid.

Dyrannwyd [cyllid ychwanegol o £2.3 miliwn i CCAUC](#) eleni er mwyn ehangu'r cymorth a ddarperir drwy strategaethau iechyd a llesiant sefydliadau. Gan gydnabod sut mae pwysau a phryderon ariannol yn effeithio ar iechyd meddwl, gofynnwyd i CCAUC flaenoriaethu cyllid ar ddatblygu a hyrwyddo gwasanaethau a chyingor ariannol ac i gydweithio ag undebau myfyrwyr i adolygu'r cymorth a ddarperir.

Yn wahanol i Loegr, ers 2019 mae gan bob un o'n prifysgolion strategaethau llesiant ac iechyd a strategaethau diogelu rhag hunanladdiad. Mae CCAUC yn monitro'r strategaethau hyn i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol ac yn addas at y diben.

Mae holl brifysgolion Cymru wedi mabwysiadu fframwaith Stepchange ar gyfer prifysgolion sy'n iach yn feddyliol a fframwaith diogelu rhag hunanladdiad Universities UK, ac mae CCAUC yn monitro a ydynt yn glynu wrth y fframweithiau hyn.

Bydd CCAUC yn cyflwyno adroddiad gwerthuso diwedd prosiect i Lywodraeth Cymru yn ystod hydref 2023.

Goblygiadau Ariannol – Ar hyn o bryd, nid oes goblygiadau ariannol ychwanegol gan fod cyllidebau presennol yn darparu ar gyfer hyn.

Argymhelliad 13

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y Comisiwn yn blaenoriaethu sefydlu dull system gyfan o ymdrin ag iechyd a lles meddyliol ar draws y sector addysg ôl-16. Wrth wneud hyn, bod Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn yn rhoi diweddariadau rheolaidd i'r Pwyllgor (yn flynyddol o leiaf) ar gynnydd o ran gweithredu'r dull hwn ar draws y sector.

Ymateb – Derbynn yn rhannol

Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru o dan Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022 gyhoeddi Datganiad o Flaenoriaethau sy'n nodi'r disgwyliadau allweddol ar gyfer y Comisiwn a'r sector trydyddol. Mae cynnwys datganiad cyntaf Llywodraeth Cymru o'i disgwyliadau lefel uchel ar gyfer y Comisiwn yn cael ei ystyried ar hyn o bryd ond, fel y mae'r pwyllgor yn ymwybodol, mae llesiant ac iechyd meddwl yn un o'r prif flaenoriaethau gweinidogol.

Rydym yn derbyn yr argymhelliad yn rhannol fel a ganlyn. Rydym yn derbyn bod angen blaenoriaethu llesiant ac iechyd meddwl ar draws y sector ôl-16 yn yr un ffordd ag ar gyfer y sector cyn-16. Mae nifer o wahaniaethau rhwng y sectorau addysg cyn-16 ac ôl-16 a allai effeithio ar sut y gellir sefydlu dull 'system gyfan', gan gynnwys ymreolaeth gymharol sefydliadau, cyfrifoldebau statudol sefydliadau i blant ac oedolion yn y drefn honno, a'r modd y caiff darparwyr addysg gwahanol eu cyllido. Bydd angen ystyried hefyd sut y byddai'r fframwaith 'Stepchange' ledled y DU, sydd wedi'i fabwysiadu gan holl brifysgolion Cymru, yn cyd-fynd â hyn.

Er hyn, bydd y grŵp cynghori polisi traws-sector ar iechyd meddwl mewn addysg drydyddol, a sefydlwyd gan y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant, yn ystyried yn benodol y ffyrdd y gallai dull system gyfan o ymdrin ag iechyd meddwl weithio yn y sector addysg drydyddol a byddwn wrth gwrs yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r pwyllgor am ddatblygiad y gwaith hwn.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 14

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Wrth ddatblygu'r amod cofrestru cefnogi lles myfyrwyr, dylai Llywodraeth Cymru, y Comisiwn a'r sector Addysg Uwch gydweithio i archwilio sut y gall sefydliadau gynorthwyo myfyrwyr i ddatgelu unrhyw gyflyrau iechyd meddwl. Gall hyn adlewyrchu enghreifftiau o arferion sy'n bodoli'n barod o ran cynnig sawl cyfle gydol y broses ymgeisio, sefydlu a chroesawu i fyfyrwyr ddatgan cyflwr iechyd meddwl sydd Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch ganddynt eisoes.

Ymateb – Derbyn mewn egwyddor

Fel y bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o'i waith craffu ar y Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil, bydd yr amod cofrestru newydd yn cael ei ddatblygu gan y Comisiwn ac nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw rôl statudol yn y gwaith hwnnw. Mae hi'n ofynnol i'r Comisiwn ymgynghori â darparwyr addysg drydyddol wrth ddatblygu'r amodau. Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn barn y Pwyllgor bod arferion da eisoes yn bodoli ymysg darparwyr ac y gellir elwa arnynt i wneud hynny, fel y mae'r argymhelliad yn ei gynnig. Byddwn yn ystyried yn ofalus bwysigrwydd lles myfyrwyr, fel un o'r prif flaenoriaethau gweinidogol, wrth baratoi'r Datganiad o'r Blaenoriaethau.

Goblygiadau Ariannol – Bydd angen i'r Comisiwn ystyried costau fel rhan o'i ddyraniad cyllideb.

Argymhelliad 15

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y Comisiwn yn blaenoriaethu'r gwaith o ddatblygu fframwaith cyffredin ar gyfer cymorth iechyd meddwl ar draws y sector addysg uwch. Rhaid i'r Comisiwn sicrhau ei fod yn ymgysylltu â'r holl bartneriaid allweddol, ond yn enwedig myfyrwyr, wrth ddatblygu'r fframwaith hwn. Dylai'r fframwaith hwn nodi llinell sylfaen ond bod yn ddigon hyblyg i alluogi sefydliadau i

ddylunio gwasanaethau sy'n ystyried eu cyd-destunau penodol eu hunain ac anghenion penodol eu myfyrwyr. Dylai adlewyrchu ac ategu hefyd unrhyw waith ehangach ar gymorth iechyd meddwl yn y sector ôl-16 yn ehangach.

Ymateb – Derbyn

Bydd yr amodau cofrestru a chyllido newydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiwn nodi disgwyliadau clir ar gyfer prifysgolion a cholegau ynghylch effeithiolrwydd eu polisïau, eu gwasanaethau, a'u prosesau ar gyfer cefnogi a hyrwyddo llesiant, lles a diogelwch myfyrwyr a staff. Rydym yn rhagweld y bydd yr amodau cofrestru a chyllido newydd yn cwmpasu llawer o'r materion a godwyd yn adroddiad y Pwyllgor, yn ogystal ag adeiladu ar y fframwaith 'Stepchange' a'r disgwyliadau presennol ar gyfer darparwyr addysg uwch a bennir gan CCAUC. Ynghyd â chyhoeddi'n briodol ganllawiau ac arferion gorau i ddarparwyr, bydd y gwaith hwn yn creu fframwaith cyffredin ar gyfer cymorth iechyd meddwl ar draws y sector addysg drydyddol, a ddatblygwyd mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allweddol.

Mater i'r Comisiwn fydd ystyried yr elfennau hynny o'r argymhelliad o ran sut y bydd hyn yn cael ei ddatblygu a'i weithredu.

Goblygiadau Ariannol – Bydd angen i'r Comisiwn ystyried costau fel rhan o'i ddyraniadau cyllideb.

Argymhelliad 16

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru, wrth sefydlu rôl a chylch gwaith y Comisiwn, yn egluro'n glir y rôl y mae'n rhaid i'r Comisiwn ei chwarae wrth rannu a lledaenu'n rhagweithiol arferion gorau ym maes cymorth iechyd meddwl ar draws y sector addysg uwch. Wrth gyflawni hyn, rhaid i'r Comisiwn sicrhau bod arferion da yn cael eu diweddarau ac yn adlewyrchu'r datblygiadau diweddaraf yn y maes hwn.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn rhagweld y bydd casglu a lledaenu arferion da yn y sector yn rhan hanfodol o waith y Comisiwn wrth gyflawni'r amodau cofrestru a chyllido newydd a chyflawni dyletswyddau ehangach y Comisiwn fel y nodir yn Rhan 1 o'r Ddeddf. Bydd dyletswydd ar y Comisiwn i hyrwyddo cyfle cyfartal a llesiant myfyrwyr. Mae iechyd meddwl yn rhan o un o'r nodweddion a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, sef anabledd.

Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru o dan Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022 gyhoeddi Datganiad o Flaenoriaethau yn nodi'r disgwyliadau allweddol ar gyfer y Comisiwn a'r sector trydyddol. Mae cynnwys datganiad cyntaf Llywodraeth Cymru o'i disgwyliadau lefel uchel ar gyfer y Comisiwn yn y maes hwn wrthi'n cael ei ystyried a bydd rhagor o wybodaeth yn cael ei rhoi i'r Pwyllgor wrth i'r gwaith hwn fynd rhagddo.

Bydd gwaith y Comisiwn yn adeiladu ar waith y mae CCAUC eisoes wedi'i wneud i hyrwyddo arferion da a rhannu dulliau megis y fframwaith 'Stepchange' ac astudiaethau achos a restrir o dan ein hymateb i argymhelliad 9.

Goblygiadau Ariannol – Bydd angen i unrhyw gostau gael eu hystyried gan y Comisiwn fel rhan o'i raglen ehangach a'i ddyraniadau cyllideb.

Argymhelliad 17

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru gynnal asesiad realistig o'r lefelau cyllid sydd eu hangen i ddarparu gwasanaethau cymorth effeithiol ac amserol sy'n seiliedig ar anghenion myfyrwyr. Ar ôl gwneud hyn, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod cyllid digonol yn cael ei roi i CCAUC a thrwy gyllidebau'r GIG i gynorthwyo darparwyr addysg a gofal iechyd i gyflwyno cymorth lles meddyliol effeithiol i fyfyrwyr. Dylai cyllid digonol sicrhau bod cymorth effeithiol ar gael i bob myfyriwr pan fo'i angen a'i fod yn diwallu anghenion pob rhan o'r gymuned Myfyrwyr.

Ymateb: Gwrthod

Rydym yn cytuno â'r pwyllgor ynghylch pwysigrwydd gwasanaethau a ariennir yn ddigonol.

Gwrthodir yr argymhelliad yn syml oherwydd bod y Comisiwn wedi'i sefydlu yn benodol gan y Senedd i ariannu addysg drydyddol. Corff hyd braich fydd hwn a chanddo gyllideb sylweddol a ddarperir iddo gan Lywodraeth Cymru i gyflawni ei nodau strategol cyffredinol. Bydd yn gyfrifol am ddarparu cyllid priodol ar gyfer dosbarthiadau chweched mewn ysgolion, addysg bellach, dysgu oedolion yn y gymuned, prentisiaethau, ymchwil ac arloesi, ac addysg uwch. Disgwyliwn y bydd y Comisiwn yn asesu'n barhaus y cyllid priodol sydd ei angen ar sefydliadau i ddarparu gwasanaethau ac y bydd mewn sefyllfa dda i gysylltu â'r byrddau iechyd a Llywodraeth Cymru i sicrhau y cynhelir lefelau gwasanaethau cyffredinol digonol ar gyfer cymorth iechyd meddwl.

Goblygiadau Ariannol - Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol y rhaglen.

Argymhelliad 18

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru symud tuag at gyllid tymor hwy ar gyfer cymorth iechyd meddwl, a dylai annog y Comisiwn i barhau â'r dull a fabwysiadwyd gan CCAUC i ddarparu ymrwymadau ariannu tymor hwy. Dylai Llywodraeth Cymru ac yna'r Comisiwn ddatgan yn glir eu bwriad i gynnal y dyraniad cyllid blynyddol ar gyfer cymorth iechyd meddwl, ac ymrwymo i'r lefelau cyfredol o gyllid blynyddol o leiaf ar gyfer cylchoedd cyllido'r dyfodol fel y gall darparwyr addysg uwch gynllunio'u gwasanaethau'n fwy hyderus mewn modd hirdymor a chynaliadwy.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae llythyron cylch gwaith Llywodraeth Cymru at CCAUC wedi clustnodi £2 miliwn y flwyddyn ar gyfer iechyd meddwl a llesiant ac mae CCAUC wedi ymrwymo i gyllid hirdymor yn y maes hwn.

Byddwn yn cyhoeddi Datganiad o'r Blaenoriaethau yn nodi'r prif ddisgwyliadau ar y Comisiwn a'r sector trydyddol. Mae cynnwys y datganiad cyntaf o ddisgwyliadau lefel uchel Llywodraeth Cymru o'r Comisiwn wrthi'n cael ei ystyried ond, fel y mae'r pwyllgor yn ymwybodol, mae llesiant ac iechyd meddwl myfyrwyr yn un o'r prif flaenoriaethau gweinidogol.

Mae'r Comisiwn hefyd yn ddarostyngedig i ddyletswyddau statudol sylweddol i hyrwyddo lles dysgwyr ac mae hefyd yn ddarostyngedig i ddyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol sy'n adlewyrchu'r blaenoriaethau y mae'r pwyllgor yn tynnu sylw atynt yn ei argymhelliad.

Goblygiadau Ariannol – Bydd angen i unrhyw gostau gael eu hystyried gan y Comisiwn yn rhan o'i ddyraniadau cyllideb a'i raglen ehangach.

Argymhelliad 19

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn newydd yn gweithio gyda sefydliadau addysg uwch mewn model partneriaeth gymdeithasol i sicrhau nad yw amodau gwaith, yn cynnwys amodau a thelerau cyflogaeth, yn tanseilio gallu staff i ddarparu cymorth effeithiol i fyfyrwyr.

Ymateb: Derbyn

Mae dyletswydd ar y Comisiwn i hybu cydweithio rhwng darparwyr addysg drydyddol yng Nghymru ac undebau llafur perthnasol. Bydd y Bil Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus hefyd yn ymrwmo Llywodraeth Cymru a chyrrff cyhoeddus, gan gynnwys y Comisiwn, i fynd ati i ymgysylltu â'u hundebau llafur cydnabyddedig neu eraill sy'n cynrychioli staff fel partneriaid dilys wrth osod amcanion llesiant a cheisio eu cyflawni. Mae'n ofynnol hefyd i'r Comisiwn gael o leiaf dau yn cynrychioli'r gweithlu addysg drydyddol ac ymchwil fel aelodau cyswllt ar ei fwrdd. Fodd bynnag, ni fydd gan y Comisiwn bwerau i nodi gofynion ynghylch telerau amodau cyflogaeth yn y sector addysg uwch, sy'n cael eu cytuno'n genedlaethol rhwng undebau a chynrychiolwyr cyflogwyr.

Goblygiadau Ariannol - Dim

Argymhelliad 20

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda CCAUC, y Comisiwn newydd a'r sector ehangach i annog darparwyr i ddarparu hyfforddiant iechyd meddwl ystyrlon i bob aelod staff, sy'n ystyried cyd-destun a chorff myfyrwyr pob sefydliad unigol. Dylai hyfforddiant o'r fath rymuso staff i ddarparu cymorth priodol, yn cynnwys manylion y cymorth y gellir ei ddarparu gan y sefydliad a phartneriaid lleol eraill i alluogi cyfeirio effeithiol lle bo'n briodol. Dylai Llywodraeth Cymru annog pob darparwr i sicrhau bod hyfforddiant o'r fath ar gael i bob aelod staff, yn staff cymorth ac academiaidd, ac i'r rhai sy'n darparu gwasanaethau ar gontractau allanol i'r sefydliad. Trwy gynnig

hyfforddiant o'r fath, dylai darparwyr sicrhau amser wedi'i neilltuo i staff fynychu hyfforddiant.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gallai darparu hyfforddiant iechyd meddwl i aelodau staff y sector fod yn ffordd bwysig o wella cymorth iechyd meddwl a chyfeirio o fewn sefydliadau. Mae [CCAUC yn darparu cyllid i gefnogi hyfforddiant iechyd meddwl staff](#) ac mae prifysgolion yn adrodd i CCAUC ar ddarparu hyfforddiant staff.

Rydym yn derbyn yr argymhelliad y dylai Llywodraeth Cymru annog darparwyr i ddarparu hyfforddiant iechyd meddwl ystyrion i staff sy'n ystyried cyd-destun y sefydliad unigol a'i gorff myfyrwyr. Mater i'r Comisiwn fydd ystyried yr elfennau hynny o'r argymhelliad sy'n ymwneud â'i rôl ei hun ac rydym yn rhagweld y bydd yn rhoi ystyriaeth ofalus i gefnogi hyfforddiant staff wrth gyflawni ei swyddogaethau mewn perthynas â hyrwyddo lles dysgwyr.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 21

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid pellach i CCAUC ac yna'r Comisiwn i gynorthwyo i ehangu cymorth iechyd meddwl i fyfyrwyr drwy gyfrwng y Gymraeg. Dylai'r cyllid hwn fod yn ymrwymiad parhaus i sicrhau hirhoedledd cymorth drwy gyfrwng y Gymraeg.

Ymateb: Derbyn

Mae CCAUC yn parhau i ariannu [prosiect Myf.Cymru](#), adnodd iechyd meddwl a llesiant wedi'i anelu at fyfyrwyr addysg uwch Cymraeg eu hiaith sy'n astudio yng Nghymru a thu hwnt. Gall myfyrwyr Cymraeg eu hiaith ddefnyddio'r adnoddau hyn lle bynnag y maent yn astudio, hyd yn oed os ydynt yn astudio yn Lloegr.

Mae CCAUC wedi ariannu adnoddau cyfrwng Cymraeg [Student Space](#). Mae Student Space yn ddiogel, yn gyfrinachol ac yn rhad ac am ddim. Fe'i datblygwyd ar y cyd â gwasanaethau, gweithwyr proffesiynol ym maes addysg uwch, ymchwilwyr a myfyrwyr i ategu'r gwasanaethau presennol sydd ar gael i fyfyrwyr.

Goblygiadau ariannol – Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o ddyraniadau cyllideb presennol.

Argymhelliad 22

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag CCAUC, y Comisiwn newydd a'r sector ehangach i annog pob darparwr addysg uwch i ddarparu hyfforddiant iechyd meddwl ystyrion i fyfyrwyr yn eu blwyddyn gyntaf o astudio. Dylid cyflwyno'r hyfforddiant hwn mewn amrywiaeth o ddulliau sy'n sicrhau ei fod yn hygyrch i bob myfyriwr, a dylid ei gynnig sawl gwaith gydol y flwyddyn gyntaf. Dylai Llywodraeth Cymru annog darparwyr i sicrhau bod pob myfyriwr yn cael y cyfle i fynychu'r hyfforddiant hwn.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gallai darparu hyfforddiant iechyd meddwl i fyfyrwyr fod yn ffordd bwysig o wella cymorth iechyd meddwl a chyfeirio o fewn sefydliadau. Mae prifysgolion yn darparu amrywiaeth o hyfforddiant iechyd meddwl i fyfyrwyr drwy gydol eu hastudiaethau, gan gynnwys yn eu blwyddyn gyntaf, gan weithio gydag amrywiaeth o sefydliadau.

Rydym yn derbyn yr argymhelliad y dylai Llywodraeth Cymru annog darparwyr i ddarparu hyfforddiant iechyd meddwl ystyrion i fyfyrwyr. Mater i'r Comisiwn fydd ystyried yr elfennau hynny o'r argymhelliad sy'n ymwneud â'i rôl ei hun ac rydym yn rhagweld y bydd yn rhoi ystyriaeth ofalus i hyfforddiant myfyrwyr wrth gyflawni ei swyddogaethau mewn perthynas â hyrwyddo lles dysgwyr.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 23

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn dechrau gwaith cwmpasu gyda'r GIG a'r sector addysg uwch i ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o'r rolau a'r cyfrifoldebau ar draws gofal iechyd ac addysg ar gyfer lles meddyliol myfyrwyr. Rhaid i hyn gynnwys cytundebau ar drothwyon, iaith a diffiniadau. Unwaith y bydd y Comisiwn wedi'i sefydlu, dylent gymryd y prif gyfrifoldeb dros barhau â'r gwaith a sicrhau ei fod yn parhau i gael ei ddiweddarau ac yn adlewyrchu'r arfer cyfredol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae gwybodaeth am wasanaethau'r Byrddau Iechyd Lleol, a gwasanaethau cymorth iechyd meddwl cenedlaethol, ar gael ar wefannau Byrddau Iechyd Lleol unigol ac ar wefannau cenedlaethol fel GIG 111. Drwy'r byrddau gweinidogol sydd wedi'u sefydlu i oruchwylio'r gwaith o gyflwyno dull system gyfan tuag at ddarpariaeth iechyd meddwl ym maes addysg, byddwn yn meddwl am ffyrdd o addasu'r wybodaeth hon a'i rhannu er mwyn helpu darparwyr addysg a myfyrwyr i gael mynediad at wasanaethau. Bydd y Comisiwn mewn sefyllfa dda i ddatblygu dealltwriaeth a rennir o rolau a chyfrifoldebau darparwyr addysg ochr yn ochr â hyn.

Goblygiadau Ariannol - Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o ddyraniadau cyllideb presennol.

Argymhelliad 24

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru, yn ei llythyr cylch gwaith cyntaf i'r Comisiwn, yn gofyn i'r Comisiwn arwain y gwaith o sefydlu protocolau rhannu data effeithiol rhwng darparwyr addysg uwch a'r GIG mewn perthynas â lles meddyliol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae'r sector a darparwyr y GIG eisoes yn archwilio cyfleoedd i wella'r broses o rannu gwybodaeth, data ac arferion da drwy'r cynllun peilot Gwasanaeth Cyswllt y Prifysgolion ar gyfer Materion Iechyd Meddwl yng Nghaerdydd. Rydym yn rhagweld y bydd y Comisiwn mewn sefyllfa dda i adeiladu ar y gwaith hwn, ar y cyd â darparwyr, Llywodraeth Cymru, a'r byrddau iechyd. Er hynny, bydd angen i'r gwaith hwn ystyried ffiniau deddfwriaeth diogelu data.

Goblygiadau Ariannol – Bydd unrhyw gostau ychwanegol yn cael eu talu o gyllidebau presennol y rhaglen.

Argymhelliad 25

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Dylai Llywodraeth Cymru, CCAUC a'r Comisiwn newydd adeiladu ar y dysgu a'r gwerthusiad o'r Gwasanaeth Cyswllt Prifysgolion ar gyfer Materion Iechyd Meddwl yng Nghaerdydd a dechrau cynllunio ar gyfer cyflwyno'r model hwn yn llawn ledled Cymru. Fel rhan o'r gwaith cynllunio hwn, dylai cyllid hirdymor gael ei ymrwymo i gefnogi'r gwaith o gyflwyno, datblygu a chynnal a chadw'r model hwn ledled Cymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae hyn eisoes ar y gweill. Er mwyn cefnogi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i weithio mewn partneriaeth yn y maes hwn, mae CCAUC wedi darparu £600,000 i Bartneriaeth Iechyd Meddwl De-ddwyrain Cymru i dreialu Gwasanaeth Cyswllt y Prifysgolion ar gyfer Materion Iechyd Meddwl yn 2019/20.

Mae'r model sydd wedi'i ddatblygu yn un yr ydym ni a CCAUC yn ei gefnogi ac am ei weld yn cael ei ddefnyddio'n fwy helaeth. Gwnaethom gomisiynu gwaith ar sut i gyflwyno hyn yn ehangach ac mae CCAUC yn awr wedi dechrau cynllunio i gefnogi'r gwaith o ddatblygu'r model hwn ledled Cymru, gan ystyried canlyniadau gwerthuso y prosiect a'r arfarniad o opsiynau a gyflwynwyd iddo. Mae hyn yn cynnwys archwilio'r heriau a'r adnoddau sydd eu hangen i greu dull Cymru gyfan sy'n cydnabod y gwahaniaethau daearyddol a'r gwahaniaethau sy'n ymwneud â'r berthynas rhwng darparwyr addysg uwch a'r byrddau iechyd.

Derbynnir yr argymhelliad mewn egwyddor gan ein bod yn cydnabod y byddai angen ymrwymo rhagor o gyllid yn y tymor hir i ymestyn y bartneriaeth yn genedlaethol, gan estyn y tu hwnt i gyfnod gweithredu y bartneriaeth a chyfnod gweithredu y Comisiwn.

Goblygiadau Ariannol – Bydd goblygiadau o ran y gost yn parhau i gael eu hasesu. Bydd angen rhagor o gyngor i ddilyn mewn perthynas â sut y byddai'r Comisiwn yn parhau â'r gwaith hwn.

Argymhelliad 26

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y fersiwn nesaf o'r Strategaeth Iechyd Meddwl ac unrhyw gynlluniau gweithredu cysylltiedig yn gorfod sicrhau bod sefyllfa benodol myfyrwyr yn cael ei hystyried, a bod cyfleoedd yn cael eu nodi i fynd i'r afael â'r bwch strategol a pholisi wrth ddod â'r darparwyr gofal iechyd ac addysg ynghyd.

Ymateb: Derbyn

Bydd iteriad nesaf Strategaeth Iechyd Meddwl Cymru a'r canllawiau cysylltiedig yn ystyried anghenion pawb gan barhau i ganolbwyntio ar fynediad cynhwysol a thegwch o ran gofal. Mae Grŵp Gorchwyl a Gorffen Gweinidogol wedi'i sefydlu i ystyried cymorth iechyd meddwl mewn addysg ôl-16 a fydd yn cael ei ddefnyddio i lywio datblygiad y strategaeth ochr yn ochr â gwaith ymgysylltu cadarn â rhanddeiliaid a fydd yn rhoi'r cyfle i bawb, gan gynnwys myfyrwyr a darparwyr addysg, ddylanwadu ar y strategaeth.

Goblygiadau Ariannol – Bydd hyn yn cael ei ystyried fel rhan o'r gwaith o ddatblygu Strategaeth Iechyd Meddwl Cymru.

Argymhelliad 27

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn darparu diweddariadau blynyddol neu lle mae datblygiadau arwyddocaol i'r Pwyllgor am berfformiad Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr fel y mae'n ymwneud â chymorth iechyd meddwl i blant, pobl ifanc ac unrhyw fyfyrwyr addysg uwch yn ardal y Bwrdd Iechyd.

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu diweddariadau rheolaidd ar berfformiad pob un o'r byrddau iechyd yng Nghymru yn erbyn targedau a bennwyd yn y Mesur Iechyd Meddwl ac, fel rhan o ddatblygu'r set ddata iechyd meddwl graidd, byddwn yn ehangu'r wybodaeth hon sydd ar gael.

Cafodd Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ei rhoi dan fesurau arbennig ym mis Chwefror 2023 yn dilyn pryderon difrifol ynghylch arweinyddiaeth, diwylliant a mesurau llywodraethu, ymysg pethau eraill. Mae'r rhain yn faterion difrifol sy'n gyffredin ar draws y sefydliad gan gynnwys y meysydd hynny sy'n gyfrifol am gymorth iechyd meddwl i blant, pobl ifanc a myfyrwyr addysg uwch. Mae'r mesurau arbennig hyn yn golygu rhagor o graffu a goruchwyllo gan Lywodraeth Cymru a Gweithrediaeth Newydd y GIG. Fel rhan o'r gwaith goruchwyllo hwn bydd nifer o adroddiadau a diweddariadau a fydd yn ymgorffori iechyd meddwl.

Goblygiadau Ariannol - Dim.

Argymhelliad 28

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn archwilio dichonoldeb dull cyffredin o gofrestru gyda meddyg teulu ar draws Cymru gyda'r nod o safoni sut y gwneir hyn ledled Cymru. Fel rhan o'r astudiaeth hon, rhaid ystyried dichonoldeb cyflwyno cofrestru gyda meddyg teulu ar-lein. Dylid adrodd canfyddiadau astudiaeth ddichonoldeb o'r fath i'r Pwyllgor ar ôl ei chwblhau, a'u gwneud yn gyhoeddus.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y dylai cofrestru gyda meddyg teulu fod mor syml â phosibl ac y dylai'r broses hon fod yn gyson ledled Cymru i sicrhau mynediad teg. Ar hyn o bryd mae ffurflen Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol 1 (GMS1) safonol i'w llenwi i gofrestru gyda meddygfa yng Nghymru (a Lloegr).

Fel rhan o'n gwaith o gyflawni ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i wella mynediad at feddygon, nyrsys, deintyddion a gweithwyr iechyd proffesiynol eraill, byddwn yn parhau i hyrwyddo negeseuon allweddol ynghylch cofrestru gyda meddygon teulu, gan gynnwys:

- gall unrhyw un yng Nghymru gofrestru gyda meddyg teulu ar gyfer triniaeth;
- nid yw'n angenrheidiol cael cyfeiriad sefydlog na dull adnabod i gofrestru;
- gall unrhyw un sydd wedi cofrestru gyda meddyg teulu gael presgripsiynau am ddim; a
- mae gan unrhyw un sydd angen cyfieithydd ar y pryd yr hawl i ofyn am un heb unrhyw gost iddo ef ei hun. Mae dyletswydd ar feddygfeydd i ddarparu cyfieithydd, ac mae gwasanaethau cyfieithu ar y ffôn ar gael ym mhob meddygfa.

Yn ystod hydref y llynedd, roedd ein hymgyrch 'Helpwch ni i'ch helpu chi' ar gyfer y cyhoedd yn targedu negeseuon ynghylch sut i gofrestru gyda meddyg teulu i fyfyrwyr a oedd yn cyrraedd prifysgolion yng Nghymru. Cyrhaeddwyd dros 30,000 o fyfyrwyr yn ystod y cyfnod sefydlu. Fe wnaeth y gweithgaredd ymgysylltu hwn hefyd bwysleisio sut i gael mynediad at gymorth iechyd meddwl.

Rydym yn ymwybodol o raglen waith GIG Lloegr i gyflwyno opsiwn cofrestru ar-lein optio i mewn ar gyfer meddygfeydd a byddwn yn ceisio dysgu o hyn. Bydd angen i unrhyw brosesau cofrestru ar-lein yng Nghymru yn y dyfodol gael eu hystyried yng nghyd-destun ehangach yr offer mynediad digidol a'r Safonau Mynediad GMS presennol. Byddwn yn comisiynu ymchwil pellach ar anghenion mynediad pobl yng Nghymru yn ystod 2023-24 ac yn ystyried manteision cofrestru ar-lein fel rhan o'r project ymchwil hwn. Byddwn yn rhannu'r adroddiad ymchwil gyda'r pwyllgor pan fydd ar gael.

Goblygiadau Ariannol - Bydd cost ariannol i'r ymchwil pellach ar anghenion mynediad. Mae hyn wedi'i gymeradwyo fel rhan o gyllideb Datblygu Gofal Sylfaenol 2023-24.

Argymhelliad 29

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn darparu diweddariadau rheolaidd i'r Pwyllgor am weithredu'r prosiect meddyg teulu i feddyg teulu. Dylid darparu'r diweddariadau hyn yn flynyddol o leiaf.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae'r prosiect meddyg teulu i feddyg teulu yn cael ei arwain gan Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW). Fodd bynnag, bydd Llywodraeth Cymru yn cysylltu â DHCW i gyflwyno diweddariadau rheolaidd am y prosiect a bydd y rhain yn flynyddol o leiaf.

Goblygiadau Ariannol - Dim.

Argymhelliad 30

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn archwilio dichonoldeb sefydlu pasbort myfyrwyr a fyddai'n galluogi myfyrwyr i rannu eu gwybodaeth am ofal iechyd yn haws, ac a fyddai'n helpu i liniaru rhai o'r heriau penodol sy'n wynebu poblogaeth hynod symudol. Fel rhan o'r gwaith dichonoldeb hwn, dylid cefnogi cynllun peilot, gyda'r nod o'i gyflwyno ledled Cymru os yw'r cynllun peilot yn llwyddiannus.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Bydd y prosiect meddyg teulu i feddyg teulu yn hwyluso dull symlach o gludo gwybodaeth am iechyd meddwl rhwng mannau preswyllo. Hefyd, mae canllawiau trosglwyddo Llywodraethau Cymru yn nodi y dylai pobl ifanc sy'n trosglwyddo o wasanaethau plant i wasanaethau oedolion (gan gynnwys gwasanaethau iechyd meddwl) gael cynllun pontio a throsglwyddo (a elwir hefyd yn 'Basbort Pobl Ifanc' yng ngwasanaethau CAMHS) ar gyfer pobl ifanc sy'n symud rhwng gwasanaethau fel bod eu llwybr rhwng gwasanaethau yn glir a'r holl wybodaeth angenrheidiol ar gael i ddarparwyr gwasanaethau. Mae hyn hefyd yn golygu na fydd raid i bobl ifanc adrodd eu stori ddwywaith. Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gwasanaethau Iechyd Meddwl i roi'r canllawiau trosglwyddo ar waith a sicrhau bod yr egwyddorion hyn yn cael eu mabwysiadu fel arferion da.

Yr Adnodd Data Cenedlaethol (NDR) yw'r un cofnod iechyd sy'n dwyn ynghyd ddata ar wahân mewn un lle. Gellir defnyddio ap (a gwefan) GIG Cymru i roi gyflwyno'r data hyn i ddinasyddion Cymru, gan eu galluogi hwy i rannu â phartïon perthnasol lle bo hynny'n briodol. Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu sut mae modd hyrwyddo'r ap, a'i addasu lle bo angen fel bod modd ei ddefnyddio'n effeithiol o fewn gwasanaethau iechyd meddwl.

Fel rhan o'r gwaith hwn, byddwn yn ymchwilio i'r synergeddau rhwng canllawiau trosglwyddo Llywodraeth Cymru sy'n hyrwyddo'r defnydd o gynllun pontio a throsglwyddo (a elwir hefyd yn 'Basbort Pobl Ifanc' yng ngwasanaethau CAMHS) i bobl ifanc sy'n symud rhwng gwasanaethau plant a gwasanaethau oedolion fel bod

eu llwybr rhwng y gwasanaethau hyn yn glir a'r holl wybodaeth angenrheidiol ar gael i ddarparwyr gwasanaethau - mae hefyd yn golygu na fydd raid i bobl ifanc adrodd eu stori ddwywaith.

Goblygiadau ariannol - Dim

Argymhelliad 31

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn amlinellu yn yr ymateb i'r adroddiad hwn a yw Byrddau Iechyd erbyn mis Ebrill 2023 wedi gwneud y gwelliant sylweddol a ddisgwyllir ganddynt mewn perthynas ag amseroedd aros CAMHS. Os nad yw Byrddau Iechyd wedi gwneud y gwelliannau, dylai Llywodraeth Cymru amlinellu pa gamau a fydd yn cael eu cymryd i sicrhau y gwneir y gwelliannau angenrheidiol.

Ymateb: Derbyn

Mae cwrdd ag amseroedd aros CAMHS yn parhau i fod yn her ac mae gwasanaethau yn nodi cleifion â mwy o gymhlethdod ac sydd angen gofal mwy dwys, ynghyd â phwysau ar y gweithlu. Er y pwysau hyn, ac yn dilyn cael cyllid ychwanegol, mae'r byrddau iechyd yn gwneud cynnydd. Mae'r data diweddaraf a gyhoeddwyd ar gyfer mis Chwefror 2023 yn dangos bod dros 90% o'r rhai sydd ar y rhestr aros bresennol ar gyfer gwasanaethau CAMHS arbenigol yn cael eu gweld o fewn 28 o ddiwrnodau o gael eu cyfeirio. Oherwydd yr amrywiad mewn perfformiad, comisiynwyd Uned Gyflawni'r GIG (sydd bellach yn rhan o'r Weithrediaeth) i gynnal adolygiad o CAMHS. Mae pob bwrdd iechyd bellach wedi cael adroddiadau unigol a byddant yn datblygu cynlluniau gwella. Mae Gweithrediaeth y GIG hefyd yn gweithio gyda'r byrddau iechyd i ddatblygu llwybrau perfformiad newydd i naill ai gynnal neu wella perfformiad presennol.

Goblygiadau ariannol – Mae £5 miliwn yn rhagor wedi'i ddyrannu yn 2023/24 drwy'r Gronfa Gwella Gwasanaethau ar draws gwasanaethau iechyd meddwl a fydd yn cefnogi gwelliannau yn y maes hwn.

Argymhelliad 32

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn rhoi diweddariad mewn ymateb i'r adroddiad hwn ar y gwaith sy'n cael ei wneud i wella'r set ddata graidd iechyd meddwl yn cynnwys: pryd fydd y gwaith yn cael ei gwblhau, pryd fydd y data newydd yn dechrau cael ei gasglu, a sut y bydd yn cael ei gyhoeddi. Fel rhan o hyn, dylai Llywodraeth Cymru nodi a fydd y newidiadau'n sicrhau bod data'n cael ei gasglu ar apwyntiadau dilynol. Os na fydd, dylai Llywodraeth Cymru Cymorth Iechyd Meddwl mewn Addysg Uwch 15 nodi sut y caiff perfformiad ar apwyntiadau dilynol ei reoli a'i fonitro gan Fyrddau Iechyd a Llywodraeth Cymru, a sut maent yn rhagweld y bydd y Senedd yn gallu craffu ar y mater hwn.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Un o'r meysydd gwaith allweddol yw cryfhau data iechyd meddwl. Mae hyn yn cael ei ddatblygu mewn sawl maes ac, yn hollbwysig, wrth i wasanaethau newydd gael eu sefydlu.

Mae'r gwaith ar y set ddata graidd iechyd meddwl yn parhau i gael ei wneud drwy'r Bwrdd Mesurau Canlyniadau a Data Iechyd Meddwl sy'n adrodd i'r Bwrdd Trosolwg Gweinidogol Law yn Llaw at Iechyd Meddwl. Er mwyn cefnogi'r gwaith hwn ymhellach, sefydlwyd Grŵp Technegol ac mae'n adrodd i'r Bwrdd Mesurau Canlyniadau a Data Iechyd Meddwl. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys arweinwyr digidol/perfformiad byrddau iechyd ac mae'n canolbwyntio ar ymarferoldeb casglu a rhannu data.

Cydnabyddir bod sefydlu set ddata lawn yn gymhleth ac rydym yn blaenoriaethu eitemau data penodol ar bob cam i sicrhau bod unrhyw ddata a gesglir yn gadarn ac yn addas i'r diben, gyda'r ffocws cychwynnol ar ddata atgyfeiriadau a derbyniadau. Byddwn hefyd yn blaenoriaethu data demograffig, fel oedran, rhywedd ac ethnigrwydd, a fydd yn cefnogi ein gallu i gynllunio gwasanaethau yn seiliedig ar anghenion a gofynion ein poblogaeth.

Rydym yn deall yr angen i gael data ar gael i'r cyhoedd cyn gynted ag y bo'n ymarferol ac rydym yn gweithio tuag at gael dangosfwrdd cenedlaethol cychwynnol ar weithgarwch iechyd meddwl erbyn mis Medi. Yna byddwn yn ehangu'r data hwn sydd ar gael yn raddol wrth i'r set ddata graidd ddatblygu. Erbyn mis Rhagfyr, byddwn hefyd yn casglu set gytunedig o fesurau profiad cleifion yn genedlaethol.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 33

Mae'r pwyllgor yn argymhell:

Bod Llywodraeth Cymru yn ymrwmo i weithredu'r holl argymhellion yn adroddiad Sortiwch y Switsh Mind Cymru, ac adrodd yn rheolaidd ar gynnydd o ran gweithredu'r argymhelliad hwn.

Ymateb: Gwrthod

Ni all Llywodraeth Cymru dderbyn yr argymhelliad hwn ar y sail nad yw holl argymhellion Sortiwch y Switsh yn cyd-fynd yn uniongyrchol â'r rhaglen waith sydd ar y gweill i wella gwasanaethau pontio yn dilyn adolygiadau diweddar. Gallwn roi sicrwydd i'r Pwyllgor ein bod wedi ystyried yr argymhellion yn yr adroddiad Sortiwch y Switsh ond rydym wedi gwneud hynny ochr yn ochr â'n hadolygiad pontio ni ein hunain a oedd yn cynnwys ymgysylltu uniongyrchol â phobl ifanc yn ogystal â thystiolaeth arall y mae angen ei hystyried hefyd. Mae MIND Cymru yn parhau i ymgysylltu fel rhan o'r broses hon. Mae ateb manylach yn cael ei baratoi ar gyfer y Pwyllgor ar y mater hwn ac mewn ymateb i'r llythyr a ddilynodd sesiwn graffu benodol ar y mater pwysig hwn.

Goblygiadau Ariannol - Dim.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon